Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 121 (17544) | 1987 оной майн 24, воскресени | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Майн 22-то КПСС-эй ЦК-да зүблөөн боложо, арадай хэрэглэмжын эд бараа еэзэ үйлэдбэрилхэ, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха талаар партийна, совет болон ажахын органуудай бэелүүлжэ байдаг зорилгонуудые зүбшэн хэлсэгэ.

Нүхэд В. И. Воротников, Л. Н. Занков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, Н. Н. Слюньков, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, В. П. Никонов зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэреэр үнгэргэгдэһэн зүблөөнэй союзна республикануудай Компартинуудай Центральна Комитедүүдэй, партийн крайкомууд болон обкомуудай секретарьнар, министрнүүд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд уригдаһан байгаа. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые, хүн зоной ажаһуудал хангалгые хүргөөхэ асуудалнуудые шиидхэдэг предприятинуудай, эрдэм-шинжэлэгшэн ба проектно-конструкторска эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадаа.

Е. К. Лигачев зүблөөе нээгээ. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилые хүргөөлгын, хүн зоной ажаһуудал хангалгые һайжаруулгын комплексно программын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һааяан хаража үзөө һэн гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ хадаа нүүлэй үедэ абтаһан социально-политическэ асари еэ программануудай нэгэдиинь болоно. Манай хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха тухай, тэдэнийе дүрбэн тэгшэр хүмүүжүүлхэ арга боломжонуудые хайхаа, зохёохы, эдэбхи үүсхэлтэ ажалда шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ хүргөөхэ, хүн зоной ажаһуудал хангалга һайжаруулха комплексно программын даабари хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ Политбюро һанаагаа зобонгёор тэмдэглээ. Энэ хадаа түс асуудалай социально-экономическа удха шанарые партийна комитедүүдэй, министерствэнүүд болон албан зургаануудай тоодогүй байһые элирхэйлэн харуулна. Энэ зорилго түрүүшын ээлжэндэ шиидхэхэ хүсэл эрмэлээл олонхи хүтэлбэрилэгшэдэй ухаан бодолдо, ажахы эрхилэлгын онол арганууда, партийна комитедүүдэй, совет болон профсоюзай органуудай ажал яваалгада шухала хубилган шэнэдхэлгэ болоногүй. Түсэбтэ табан жэлэй түс түс жэлнүүдтэ тогтоогдоһон программна даабаринуудһаа түсэбүүд доошоо байна.

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай шанарые, ассортиментые үндэһөөрнь һайжаруулха, тэдэнийе шэнэдхэлгын шэнэдхэлгын, партийн социально-экономическа политикын ашаг үрын нүлөө еэхэй эйлнүүдэй нэгэниинь болоно. Ажал хэрэгэй зүб шэглэлээр ябуулагдажа байһые энэ ушар гэршэлэн харуулха ёһотой гэжэ Е. К. Лигачев хэлэбэ.

А. П. Бирюкова элидхэл хэ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— КПСС-эй XXVII съездын, ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй тодорхойлһон хараа шугамые, бэелүүлхын тула еэ удха шанартай асуудалые партийн Центральна Комитет мүнөөдэрэйнгөө зүблөөн дээрэ табиба. Энэ хадаа партийн бэелүүлжэ байдаг эдэбхитэй социальна политикын үндэһэн шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые хүргөөхэ, хүн зоной һуудал байдал хангалга һайжаруулха комплексно программа тэрэниие шиидхэлгэдэ хабаадуулагдана. Эдпэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые еэхэдхэхэ, ассортиментыень һайжаруулха, шанарыень дээшэлүүлхэ, хүн зоной һуудал байдал хангалгые һайжаруулха талаар экономикын бүхы һалбаринуудай хүсэлэл ороолдолгонуудые. Энэ программа нэгэдүүлхэ уялгатай.

Хүн тухай һанаагаа зоболго, тэрэнэй ажабайдалай материальна болон соёлой эрхэ байдал саг үргэлжэ һайжаруулга манай партийн политикын гол үндэһэн юм. Һүүлэй гурбан табан жэлэй туршада үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ болон товарай эрьесын хэмжээн 3 дахин еэ болоһон байна. Бүд, тракстаж хубсаһан болон хүнгэн промышленностиин бүсад бүтээлнүүдые хэрэглэлгэ горитойгоор дээшэлээ. Совет бүлэ бүхэн шахуу мүнөө холодильнигтай, телевизортэй, радиоприемниктой, ажаһуудалай бүсад техникэтэй болонхой гэжэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 3 дахин ургаа.

Тэрэл зуура 70-аад онуудта экономическа ургалтымнай аалидаад байхада, зоной хэрэглэмжэ хангалгатай сэхэ хабаатай һалбаринуудые хүргөөлгэдэ үлэһэн зөөри һомологдоһон ёһо заншалай тогтонилгын ушар хүн зоной ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангалгада муугаар нүлөөлһэн байна.

Хэрэглэмжын байгууламжа сагай эрилтэ яашье ханганалгүй. Гэр бүлын бюджедэй дүрбэнэй гурбан хубиие гарга-шалгаар абтадаг товарнуудые үйлэдбэрилгэ мүнөө эгээл еэ болоод байна. Харин зоной хэрэглэмжэ хангалгын хэмжэн һүүлэй 20 жэл соо нэгэл хэмжээндэ байжа, хүн зоной гаргашын оройдоол 9 процентнь болодог һэн. Тиигэжэ хүн зоной тон шухала хэрэглэмжэнүүдые хангалгада бэрхэшээлнүүд ушарһан байгаа.

Совет хүнүүдэй материальна болон соёлой улам ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые хангалгые үндэһэн дээрэнь шэнэдхэн хубилгаа шэглэл парти мүнөө батаар баримтална. Тиигэжэ арбан, хоёрдохи табан жэлэй түсэбүүдэй социальна хажуунь энэ хэрэгтэ шэглүүлэгдээ. Комплексно программаар хараалагдаһанһаа еэхэ эдеэ хоолой бэшэ товарнуудые гаргаха болон хэрэглэмжэ хангаха түсэб хараалагданхай гэшэ. Эдэ товарнуудые үйлэдбэрилгэ 33 процентээр еэхэ болохо юм. Энэ хадаа бүхы промышленна продукциин ургалтаһаа нилээд еэхэ байна. Хүн зоной хэрэглэмжэ түлөөһэй эйгөөр хангалгын хэмжээн 1,5 дахинаар дээшэлхэ юм.

Һайн хубилалтануд бии. Тиигэбэшье партийн социальна политикын тон шухала шэглэлые шэнэдхэн хубилгалга еэхэ удаанаар хэгдэнэ. Энээнэй гол шалтагаан юун болоноб гэхэдэ, партийна, гүрэнэй болон ажахын органууд, түбтэшье, нютагуудташье, шанар һайнтай товарнуудые гаргаха болон хангалга еэхэ хэрэг үндэһөөрнь хубилгаха, ондоогоор хандаха тухай КПСС-эй XXVII съездын заабаринуудһаа бодото тобшолол хээгүй байһан ушарынь мүн болоно.

Һүүлэй хоёр жэл соо архиин эйлнүүдые гаргалга 2 дахин шахуугаар бага болгогдоо. Энэ ушар элүүр энхэ байдалай батажахада туһална, үйлэдбэри дээрэ болон ажабайдалда һайн һайхан нүлөө үзүүлнэ. Гэхэтэй хамта партийн Центральна Комитедэй энэ хараа шэглэл дэмжэлгэ хаа хаанагүй арад зондо хэрэгтэй товарнуудые гаргалгаар болон хангалга хэлгээр батадхагданагүй.

Зондо хэрэгтэй товарнуудые үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлгэ, түхэл янзануудыень олошоруулга, шанарыень һайжаруулга тухай элидхэлшэ хэлэбэ. Нёдондо жэлэй дүнгүүдээр байгша табан жэл соо хараалагдаһан ургалтаяа һалбари туйлажа шадабагүй. Байгша ондошье хэрэгүүд һайжарнагүй. Хүнгэн индустриин хүдэлмэридэ һаалта хэһэн гол юумэниинь юун болоноб гэхэдэ, һалбариин предприятинуудта бии байһан нөөсэ арга боломжонуудые һулаар хэрэглэгэ мүн.

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын товарнуудые гаргаха талаар нютагай промышленность еэхэ юумэ хэхэ аргатай. Энэ һалбарида нөөсэ арга боломжонууд горитой ха юм. Гэбэшье олонхи республикануудта, хизаарнуудта болон областьнуудта энээндэ бодото анхарал хандуулагдаагүй байна.

Худалдаа наймаанда, хэрэглэмжын кооперацида тогтоод байһан байдал элидхэлшэ шэнжэлэн харабаа.

Ниитын эдеэ хоолой системэ арад зоной урда еэхэ үритэй болоод байна, илангаяа бултанай эдеэлдэг хотонуудай болон худөөгэй предприятинуудта энэ хабаатай гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Партийн программна документнүүд соо иимэ зорилго табигданхай: тон богони болзор соо мүнөө сагай үндэр хүргэлтэтэй хэрэглэмжэ хангалгын албан бии болгохо. Гэбэшье олонхи нютагуудай партийна болон совет органууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ һалбариие хурдан түргэнөөр хүргөөлгын социально-экономическа удха шанар, буруугаар сэгнэһэн зандаа. Тиимэһээ арад зоной хэрэглэмжэ хангалгые түргэнөөр хүргөөлгэ амин шухала хэрэг гэжэ бултадаа ойлгоохоор болообди гэжэ А. П. Бирюкова тэмдэглээ. Энээнһээ уламжалан, хүнэй, соёлой, физическэ батажалгада, тэрэнэй эдүүр энхэ байлгада нүлөөлһэн хэрэглэмжэ хангалга тон шухала удха шанартай болоод байна гэшэ.

Совет хүнүүдэй эрилтэнүүдые хангалгын гүрэнэй системэдэ кооперативна болон хубиин ажал ябуулгын түхэл янзануud горитой нэмэри боложо үгэхэ аргатай. Энэ хүдэлмэри һаяа эхилжэ байна. Гэбэшье кооперативуудай хүдэлжэ эхилһэн газарта тэдэнэр еэхэ туһа хүргэнэ, улад зоной дэмжэлгэдэ хүртэнэ.

Товарнуудай болон хэрэглэмжэ хангалгын шанар тухай элидхэлшэ тогтобо. Зарим эйлнүүдые хэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа боложо, тэдэнэй шанарай муудаха гэшэ тон тааламжагүй хэрэг болоно. Эрдэм техникын дэбжэлтэ хурдадхаһанай үндэһэн дээрэл арадай үргэн хэрэглэмжын товарнуудэй шанар һайжаруулха, түхэл янзануудыень үргэдхэхэ зорилго шиидхэжэ болохо байна.

КПСС-эй ЦК-гай январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, кадрнуудтай ябуулгадаг хүдэлмэри нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудта элидхэл соо горитой анхарал хандуулагдаһан байна. Хүтэлбэрилгын экономическа онол арганууде хэрэглэжэ һураха, улам ургэдэжэ байгаа демократиин оршон байдалда хүдэлхэ шадабаритай болохо гэшэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэд онсо шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Ниитын ажабайдалай, бүхы таланануудай удхаараа революционно шэнэдхэн хубилгалга партийн үүсхэлээр, тэрэнэй ударидалга доро орон соомнай бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ А. П. Бирюкова хэлэһэн байна. Совет хүнүүд хадаа шэнэдхэн хубилгалгын үрэ дүнгүүдые, социальна һалбарида болон хэрэглэмжэ хангалгада болоһон хубилалтануудые элеэр мэдэрхэ ёһотой.

Белоруссиин Компартийн ЦК-гай секретарь В. А. Лепешкин, УССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. В. Зись, Литвагай Компартийн ЦК-гай секретарь А. М. Бразаускас, СССР-эй химическэ промышленностиин министр Ю. А. Беспалов, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь Д. Н. Филиппов, ЗИЛ гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор Е. А. Браков, РСФСР-эй хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын министр И. Г. Дуденков, эрдэмэй-үйлэдбэриин Курскын арһан гуталай нэгэдэлэй генеральна директор Н. М. Пичугин, СССР-эй дизайнернуудай холбоонай правленийн секретарь, бүхсоюзна хубсаһанай модельнуудэй байшангай ахамад искусствовед И. А. Андреева, Свердловско облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо И. А. Осинцев, Пензенско облгүйсэдкомой ниитын эдеэ хоолой управлениин начальник Н. Ф. Пыльков, Казахстанай Компартийн ЦК-гай секретарь Л. Е. Давлетова, «Экран» гэжэ Куйбышевска нэгэдэлэй гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүтэлбэрилэгшэ А. А. Рибинскас гэгшэд зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөнэй дүнгүүдые согсоборилходоо, түһатай хөөрэлдөөн болобо гэжэ Е. К. Лигачев тэмдэглээ. Нютагуудта, партийна комитедүүдэ, партийно ажахын эдэбхитэдэй суглаануud дээрэ, арадай депутадуудай гүйсэдкомуудай заседениануud болон сессинүүд дээрэ, министерствэнүүд болон албан зургаануудай коллегинүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ эндэ зүбшэн хэлсэгэһэн асуудалнуудые мүн лэ хаража үзэхэ, хэрэгтэй. Үргэн хэрэглэмжын товарнуудые үйлэдбэрилхэ талаар даабаринуудые үзүргэхэ хэрэгтэ ажалшан бүхэниие, коллектив бүхэниие элсүүлхэ, албан хойрог хаалтануудые абахада, хуушарһан заабаринуудые, хэрэгтүй стандартнуудые, болюулхада, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые хүл, гарһаань үзэд байһан бүхы юумэнүүдые зайсуулхадань туһалха хэрэгтэй.

(ТАСС).

КПСС-эй Буряадай обкомой VI пленум

БАРИЛГЫН КОМПЛЕКСДО—ЭРШЭМТЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВОЙ хэһэн элидхэлһээ

«Республикын барилгын комплексые саашадань хүргөөхэ талаар областной партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй обкомой VI пленум майн 22-то болобо гэжэ мэдээсэгдээ һэн. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков энэ асуудалаар элидхэл хэһэн байгаа.

Республика дотор капитальна барилгын хэм хэмжээ саг үргэлжэ ургажа байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Үнгэрэгшэ түсэбтэ табан жэлдэ капитальна барилга 30 процентээр дээшэлүүлэгдээ һэн. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүргөөлгэдэ еэхэ мүнгэн зөөри һомологдоһон байгаа. 1,7 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, соёлой-ажаһуудалай олон объектнүүд баригдаа. Машина бүтээлгэдэ, хүнгэн промышленностьда хүдөө ажахыда ба бусад һалбаринуудта шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. БАМда ашаа зөөлгэ нээгдээ. Нёдондо жэлдэ республика дотор барилгын хэмжээн—16 процентээр, энэ жэлэй 4 һарын туршада 27 процентээр ургаа.

Гэбэшье капитальна барилгын мүнөөнэй хэмжээнүүд бидэнэй зүрхэ сэдьхэл ханаанагүй. Социальна һалбариин экономико хүргөөлгын хурдан түргэнөөр үргэдхэлгын зорилгонууд промышленна ба граждан барилгын хэмжээнүүдые, республикын барилгын комплексые хурдан түргэнөөр хүргөөхэ арга олгоно.

2000-дахи он болотор бүхы үйлэдбэриин аппарадые шэнэдхэн хубилгахаар, үйлэдэрилгын шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулхаар, энээнэй үндэһөөр промышленна үйлэдбэриин хэмжээе 2,3—2,4 дахин үргэдхэхөөр хараалагдана. Социальна асуудалнуудые шиидхэхээр — хүн зоной ажалай эрхэ байдалые һайжаруулхаар, гэр һуудалай болон соёлой-ажаһуудалай байгуулалтада гээгдэл усадхахаар түсэблэгдэнэ.

Энэ программа бэелүүлгэ капитальна барилга болон шэнэдхэн хубилгалгые нилээд һайжаруулха эрилтэ табина. Республика дотор барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн энэ түсэбтэ табан жэлдэ 40 процентээр, 2000-дахи ондо хоёр дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ тоолон тодорхойлогонууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Главбурятстройн подразделенинүүд, энергобарилгашад, транспортна ба хүдөөгэй барилгашад, хабсаралгын болон бусад эмхинүүд үргэн хэмжээнэй ажал ябуулха ёһотой.

Барилга хүргөөхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ партийна болон совет органууд, партийн обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет еэхэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Барилга дээрэ, тэрэнэй үйлэдбэриин бааза хүргөөлгэдэ горитой еэхэ дутуу дунданууд ушарна, энэ талаар харюусалгаяа дээшэлүүлхыень хүсэнэбди. Барилга хүргөөлгын зорилгонуудые щиидхэхэ, шэнэдхэн хубилгалгые гүнзэгырүүлхэ, мүнөө үеын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шэнэ ёһоор хандаха талаар эмхидхэлэй улам бүри эдэбхитэй, тодорхой хүдэлмэри бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

Партийн обкомой секретарьнар, республикын Министрнүүдэй Советэй хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёһотой. Обкомой секретарь нүхэр Ходаковский, Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Тарасюк барилга дээрэхи хэрэгүүдэй түлөө харюусалгатай юм. Гэбэшье барилга шухала һалбари болоно, тэрэнэй хажуу талада хэншье үлэхэ ёһогүй, тэрэ ажал ябуулгын объектнүүдые хүрдан түргэнөөр барилгые түргэдхэхэ арга олгохо байна.

Барилгын индустриин ба барилгын материалнуудай промышленностиие — барилгын үйлэдбэриин баазые хүргөөхэ гээшэ ниитын гол зорилго болоно. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ һалбариин баазые хүргөөлгэдэ 200 миллион шахуу түхэригэй капитальна һомологонууд гаргашалгадаахаар хараалагдана. Энэнь түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэйхиһээ 2,4 дахин үлүү еэхэ байна. Энэнь ханын материалнуудые үйлэдбэрилгын хүсые — 1,5 дахин, хабсаргаг-дамал түмэр бетониие — 2 дахин, индустриальна гэр байра барилгые 3 дахин үргэдхэхэ арга олгохо юм. Мүнөө болотор энэ зорилго муугаар шиидхэгдэдэг байгаа.

Барилгын түсэбтэ даабаринуудые һүүлэй 6 жэлэй хугасаа соо дүүргэдэггүй Главбурятстройн жэшээ дээрэ энэ илангаяа элеэр харагдана. Главк үнгэрһэн табан жэлэй болон 1986 оной түсэбые бэелүүлгээ оройдоол 64 процентээр дүүргээ. Энэнь Главкын түсэбэй ниитэ дүүргэлтэһээ нилээд доошоо байна. Улаан-Удэ хотодо түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводые, Селенгинск һуринда 3-дахи заводые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэри үнжагайруулагдажа байнхай.

Гадаадаһаа асарагдаһан түхэрэлгэнүүдэй ашаар 75 мянган кубометр блогуудай Улаан-Удын заводой барилга тухай шиидхэбэри Главк хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ.

Главкда барилга индустрижүүлгые һайжаруулха тухай анхаралаа еэхэр хандуулдагүй гэжэ 8-дахи СМУ-гай бригадир нүхэр Ануфриев плешалгаар абтадаг товарнуудые талаар нютагай промышленность еэхэ юумэ хэхэ аргатай. Энэ һалбарида нөөсэ арга боломжонууд горитой ха юм. Гэбэшье олонхи республикануудта, хизаарнуудта болон областьнуудта энээндэ бодото анхарал хандуулагдаагүй байна.

Худалдаа наймаанда, хэрэглэмжын кооперацида тогтоод байһан байдал элидхэлшэ шэнжэлэн харабаа.

Ниитын эдеэ хоолой системэ арад зоной урда еэхэ үритэй болоод байна, илангаяа бултанай эдеэлдэг хотонуудай болон худөөгэй предприятинуудта энэ хабаатай гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Партийн программна документнүүд соо иимэ зорилго табигданхай: тон богони болзор соо мүнөө сагай үндэр хүргэлтэтэй хэрэглэмжэ хангалгын албан бии болгохо. Гэбэшье олонхи нютагуудай партийна болон совет органууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ һалбариие хурдан түргэнөөр хүргөөлгын социально-экономическа удха шанар, буруугаар сэгнэһэн зандаа. Тиимэһээ арад зоной хэрэглэмжэ хангалгые түргэнөөр хүргөөлгэ амин шухала хэрэг гэжэ бултадаа ойлгоохоор болообди гэжэ А. П. Бирюкова тэмдэглээ. Энээнһээ уламжалан, хүнэй, соёлой, физическэ батажалгада, тэрэнэй эдүүр энхэ байлгада нүлөөлһэн хэрэглэмжэ хангалга тон шухала удха шанартай болоод байна гэшэ.

Совет хүнүүдэй эрилтэнүүдые хангалгын гүрэнэй системэдэ кооперативна болон хубиин ажал ябуулгын түхэл янзануud горитой нэмэри боложо үгэхэ аргатай. Энэ хүдэлмэри һаяа эхилжэ байна. Гэбэшье кооперативуудай хүдэлжэ эхилһэн газарта тэдэнэр еэхэ туһа хүргэнэ, улад зоной дэмжэлгэдэ хүртэнэ.

Товарнуудай болон хэрэглэмжэ хангалгын шанар тухай элидхэлшэ тогтобо. Зарим эйлнүүдые хэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа боложо, тэдэнэй шанарай муудаха гэшэ тон тааламжагүй хэрэг болоно. Эрдэм техникын дэбжэлтэ хурдадхаһанай үндэһэн дээрэл арадай үргэн хэрэглэмжын товарнуудэй шанар һайжаруулха, түхэл янзануудыень үргэдхэхэ зорилго шиидхэжэ болохо байна.

КПСС-эй ЦК-гай январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, кадрнуудтай ябуулгадаг хүдэлмэри нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудта элидхэл соо горитой анхарал хандуулагдаһан байна. Хүтэлбэрилгын экономическа онол арганууде хэрэглэжэ һураха, улам ургэдэжэ байгаа демократиин оршон байдалда хүдэлхэ шадабаритай болохо гэшэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэд онсо шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Ниитын ажабайдалай, бүхы таланануудай удхаараа революционно шэнэдхэн хубилгалга партийн үүсхэлээр, тэрэнэй ударидалга доро орон соомнай бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ А. П. Бирюкова хэлэһэн байна. Совет хүнүүд хадаа шэнэдхэн хубилгалгын үрэ дүнгүүдые, социальна һалбарида болон хэрэглэмжэ хангалгада болоһон хубилалтануудые элеэр мэдэрхэ ёһотой.

Белоруссиин Компартийн ЦК-гай секретарь В. А. Лепешкин, УССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. В. Зись, Литвагай Компартийн ЦК-гай секретарь А. М. Бразаускас, СССР-эй химическэ промышленностиин министр Ю. А. Беспалов, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь Д. Н. Филиппов, ЗИЛ гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор Е. А. Браков, РСФСР-эй хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын министр И. Г. Дуденков, эрдэмэй-үйлэдбэриин Курскын арһан гуталай нэгэдэлэй генеральна директор Н. М. Пичугин, СССР-эй дизайнернуудай холбоонай правленийн секретарь, бүхсоюзна хубсаһанай модельнуудэй байшангай ахамад искусствовед И. А. Андреева, Свердловско облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо И. А. Осинцев, Пензенско облгүйсэдкомой ниитын эдеэ хоолой управлениин начальник Н. Ф. Пыльков, Казахстанай Компартийн ЦК-гай секретарь Л. Е. Давлетова, «Экран» гэжэ Куйбышевска нэгэдэлэй гүрэнэй тушаан абалгын албанай хүтэлбэрилэгшэ А. А. Рибинскас гэгшэд зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөнэй дүнгүүдые согсоборилходоо, түһатай хөөрэлдөөн болобо гэжэ Е. К. Лигачев тэмдэглээ. Нютагуудта, партийна комитедүүдэ, партийно ажахын эдэбхитэдэй суглаануud дээрэ, арадай депутадуудай гүйсэдкомуудай заседениануud болон сессинүүд дээрэ, министерствэнүүд болон албан зургаануудай коллегинүүдтэ, ажалша коллективүүдтэ эндэ зүбшэн хэлсэгэһэн асуудалнуудые мүн лэ хаража үзэхэ, хэрэгтэй. Үргэн хэрэглэмжын товарнуудые үйлэдбэрилхэ талаар даабаринуудые үзүргэхэ хэрэгтэ ажалшан бүхэниие, коллектив бүхэниие элсүүлхэ, албан хойрог хаалтануудые абахада, хуушарһан заабаринуудые, хэрэгтүй стандартнуудые, болюулхада, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые хүл, гарһаань үзэд байһан бүхы юумэнүүдые зайсуулхадань туһалха хэрэгтэй.

(ТАСС).

ОРОНДОО БУСАХА ЗАМДАА

ТАШКЕНТ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гаар ханн ёһоной талаар хэрэгээр СССР-тэ ерэ-хэмнамай Коммунис партийн-гай Генеральна секретарь Нгуен Ван Линь Эхэ Вьетнамаа майн 22-то бусахаяа мордобо.

Узбекистанай ниислэл хотодо тогтохо үедөө аха дүү партийн хүтэлбэрилэгшэ Узбегэй ССР-эй ВДНХ-гай экспозициннуудтай танилцаһан, Ташкентын үзэсхэлэн һайхан газарнуудые хараһан байна.

Майн 22-то Вьетнамай Социалистическэ Республикада ерэһэн Вьетнамай Компартийн ЦК-гай Генеральна секретарь Нгуен Ван Линь Хэ Ханойдо ирэбэ.

Вьетнамда Вьетнамай Компартийн XII съездын хүдэлмэридэ КПСС-эй делегациин хабаадаһан тухай, мүн Грециин Премьер-Министр Андреутай тэрэнэй өөрөлдэһэн тухай М. С. Соломенцев мэдээсэл шагнагдаба. КПСС-эй делегациин Грециде ирэ-гэ совет болон грек арадуудай хоорондохи хани барилгын хэмжээнүүдые хүргөөхэ арга олгохо байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй Верховно Совет болон Арадай Республикада ошожо ерэһэн тухай П. Н. Демичевэй, Корейн Арадай-Демократическа Республикада ерэһэн тухай В. И. Долгихай мэдээсэлнүүд КПСС-эй Политбюрогой заседани дээрэ хараха үзэгдэбэ.

Нгуен Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партийн VIII съездэй делегациин КПСС-эй делегациин хабаадаһан тухай Г. И. Медведевэй мэдээсэл шагнагдаа.

Социалистическэ-партийна хүдэлмэриин асуудалнуудые эрхилгэ, социалис оронуудай Коммунис болон хүдэлмэришэнэй Центральна Комитедүүдэй секретарьнарай майн 21-дэ Бухарестдэ болоһон зүблөөнэй дүнгүүд тухай Г. П. Разаскин мэдээсэл зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэрэ дээрэ Компартийн делегациин хэһэн ажал ябуулга һайшаагдаһан байна.

Вьетнамай ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ дотоодын болон гадаадын политикын бусад зарим асуудалнууд мүн лэ үзэгдэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой VI пленум

БАРИЛГЫН КОМПЛЕКСДО — ЭРШЭМТЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВОЙ хэһэн элидхэлһээ

[Үргэлжэлэл. Эхиньнь 4-дэхи нюурта].

Бии байгаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүд муугаар хэрэглэгдэнэ. Зэдэ, Хурамхаан ба Хори тосхонуудта хаягдашаһан предприятинууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Зэдын районой «Мир» колхоздо туфоблогуудые хэжэ, тэдээгээр байрын гэрнүүдые барина. Харин тиихэдэ «Бурятагропромстройн» хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Шагдаров болон Молчанов Зэдэ станци дээрэ тэдэнние үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй эмхидхэжэ шадаагүй байнаар. Ехэ предприятиин хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байһан Хурамхаан тухай иигэжэ хэлэжэ болоно. Эндэхи предприяти үнинэй мүртэйгөөр хүдэлэгүй.

Энэ хадаа эзэн буса ябадалай, хэрүүсалгагүй байлгын гэршэ жэшээ болоно бшуу. Байгша ондо тус предприятинуудай һайнаар хүдэлхын тула «Бурятагропромстрой» бухы хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Партиин Зэдын болон Хурамхааней райкомууд, районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд энэ асуудалые шиидхэхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулха ёһотой. Энээнэй түлөө тэдэнэр хэрүүсеха зэргэтэй. Предприятинуудай доройтон уналга тэдэнэй нюдэн дээрэ болоо бшуу. Партиин обкомой партийна комисси, республикын арадай хиналтын комитет эдэ хэрэгүүдтэ хабааделсаха ёһотой.

Республикын Госагропромой зүгһөө хүдөөгэй барилгын хэрэгүүдэй горитой ехэ анхаралд хандуулагдаха зэргэтэй. Мүнөө дээрээ тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд барилгын хэрэгүүдтэ хангалтагүй муугаар хандана. Нүхэд Плотников, Пуховской, Найданов барилгын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, Агропромой мүнөөнэй байгууламжа хүтэлбэрилые үндэһөөрнь һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Республика дотор үнэнай ажахын барилгые һайжаруулха шухала зорилгонууд табигдана. Мелиорацийн ба үнэнай ажахын министерство (нүхэр Балсунаев), «Бурятводстройн» управлени (нүхэр Смолин) мелиоративна барилгын шанар һайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ юм. Энээнэй түлөө эдэ нүхэдэ шанар барилгэ табигдаха эзргэтэй. Юундэб гэхэдэ, республикын худөө ажахые шанаржуулан һайжаруулгадаа гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри ашаяа мүртэйгөөр харюулнагүй бшуу.

Партиин обкомой секретарьнар, теһагууд, республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэд худөөгэй барилгын асуудалнуудые шиидхэхэ, тэрэнние хүгжөөлгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр нүдөолхэ ёһотой. Обкомой секретарь нүхэр Ходаковский худөөгэй асуудалнуудые мүртэй ажаралаа хандуулнагүй, ажал хэрэгүүдые һайжаруулгада ёһотой үүрэг нүдөө үзүүлнэгүй. Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Тарасюк худөөгэй барилга хүтэлбэрилгын худэлмэриһөө зайсуулагданхай. Ажал хэрэгтэ иимээр хандалые үндэһөөрнь хубилгаха шухала.

Улаан-Удэ, Гусиноозерск хотонуудай, Байгал-Амарай түмэр замай предприятинууд, барилгын эмхинүүд худөө нютагуудта барилые, илангаяа байрын гэрнүүдые, соёлой-ажаһуудалай барилгануудые, үбһөнэй тухэрэлгэнүүдые, хартаабха хадагалдаг газарнуудые барилгада гол анхаралаа хандуулна. Партиин горкомууд болон арадай депутадуудай городской Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд энэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандажа, худөө нютагуудые шефтээ абалгын худэлмэриие эрид үргэдхэхэ уялгатай.

Хирпиисьн дутагдал хедаа мүнөө барилгын эгээл орёо шухала асуудалнуудай нэгэниинь болоно. Мүнөө дээрээ партиин обком, Министрнүүдэй Совет, партийна болон совет зургаанууд энэ асуудалые шиидхэжэ шадаагүй байнаар гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулаашье һаа, һүүлэй 15 жэлэй хугасаа соо республика дотор хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргалгын ниитэ хэмжээн ургаагүй, харин доошолуулагдаһан байна. 70-дахи онуудта жэл бүхэндэ 115 миллион хзһэг хирпиисэ гаргагдадэг байһан һаа, нёдондо жэлдэ 110 миллион хирпиисэ гаргагдаа һэн. Энэ жэлэй 4 һарын туршада түсэбөөр хараалагдаһан 37 миллионой орондо 35 миллион хирпиисэ гаргагдаһан байна. Бухы бэрхэшээл түбэгүүдые хараада абахада, иимэ байдал сагааруулжа болохогүй. «Бурятстройматериалыг» нэгэдэл хангалтагүйгөөр худэлнэ. Худэлжэ байдаг заводуудай түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд хуушараа, ажалай эрхэ байдал хүндэ хүшэр болоо, энээнһээ уламжалан, кадрнуудаар хангалга бэрхэшээл түбэгүүдтэ оруулагдаа. Худэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые һайжаруулхын, үйлэдбэриие оньһон техникээр зэбсэгжүүлхын тула нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд (нүхэр Леминов), заводуудай директорнууд (нүхэд Барбас, Таракановский, Коварский) мүртэй юумэ хэнэгүй. Партийна болон ниитын эмхинүүд эдэ бухы ажал хэрэгүүдтэй эбсэжэ байнхай.

Барилгын материалнуудай промышленностие хүгжөөхэ программа республика дотор бэелүүлэгдэнэ. Тэрэ арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлдэ хаһын материалнуудые гаргалгые 1,8 дахин, тэрэ тоодо хирпиисэ 60 миллион хзһэгээр дэсэшэлүүлхые хараална. Гусиноозерскын заводые дары түргөөр ашаглалгада оруулһанай, Улаан-Удын болон Загорско заводуудые мүнөөнэй техническэ үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн хубилгаһанай, бии байгаа хүсэнүүдые һайнаар хэрэглэнэнэй ашаар эдэ бүгэдые түйлажа болохо.

Мүнөө хирпиисынехээр дуталдажа байхада, сезоной заводуудта тэрэнниеехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй. Жэлдээ 12 миллион хзһэг хирпиисэ гаргаха аргатай 15 иимэ завод республика доторнай худэлдэг. Үнгэрһэн жэлдэ эдэ заводуудта оройдоол 5 миллион хирпиисэ гаргагдаа. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай завод 3 миллион хзһэг хирпиисэ гаргаа, харин үлөөшэ 14-ниинь оройдоол 2 миллион хирпиисэ гаргаһан байха юм. Тус тустаа 1 миллион хирпиисэ гаргаха аргатай 4 заводтой «Бурятагропромстрой» оройдоол 1 миллионһоо дээшэ хирпиисэ үйлэдбэрилһэн байха юм.

Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын болон Хяагтын районуудта энэ асуудал хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ.

Зарим заводуудта түүхэй эдэй баазын асуудалнууд үргэнөөр гарана. Эдэ бухы асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула «Бурятгеология» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдтэ (нүхэр Шабогоров) шанга эрилтэ табиха шухала. Тэрэ шүүмжэлэлэй хажуу талада үлэнэ.

2000-дахи он болотор айл бүлэ бүхэниие тусхай квартираар хангаха социально-политическэ шухала зорилго партиин табаа гэжэ эдидхэлшэ саашдаа хэлэбэ. Мүнөө республика доторнай дунда эзргээр хүн бүхэн 12 дүрбэлжэн метрэй гэр байраар хангагдана, харин 2000 он болотор энэнь 18 дүрбэлжэн метртэ хүргэгдэхэ ёһотой. Республика дотор энэ зорилгые шиидхэхын тула 10,5—11 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха юм. Тиигэжэ гэр байрын фонд 2 дахин үргэдхэгдэхэ. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ бидэ 2,5 миллионһоо бага бэшэ дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха ёһотойбди. Саашанхи хоёр табан жэлэй хугасаа соо энээниие 4,0—4,5 миллион дүрбэлжэн метртэ хүргэхэ хэрэгтэй. Тиигэхын тула индустриально-гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай барилгын хүсэнүүдые хүрдан түргэнөөр үргэдхэхэ шухала.

Гэр барйдаг комбинадай үндэһэ һуури дээрэ байрын гэрнүүдые бариха проектно-барилгын нэгэдэлые Улаан-Удэдэ бии болгохо тухай шиидхэбэри СССР-эй Минвостокстрой һаяхан абаа һэн. Проектнэ эмхинүүд, үргэлжэ ханатай байшан гэрнүүдые баридаг завод жэлдээ 110 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха хүсэтэй завод, мүн 160 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха аргатай үргэлжэ ханатай байрын гэрнүүдые бариха завод тэрэнэй бүридэлдэ оруулагдаха ёһотой. Энэ түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта Главбурятстрой жэлдээ 250 мянган дүрбэлжэн метрһээ бага бэшэ талмайтай байрын гэрнүүдые бариха ёһотой. Энэнь яаала бэелүүлэгдэхээр зорилго болоно. Имагтал Главкын гэр баридаг нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитет хараалһанаа шууд сэхээр бэелүүлхэ зэргэтэй. Партиин Улаан-Удын горком болон городской Советэй гүйсэдхэхэ комитет энэ шэнэ, ехэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ ёһотой. Нүхэд Чукреев, Агалов нэгэдэл бии болгохо асуудалнуудта анхаралаа хандуулха, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ али бухы туһаламжа үзүүлхэ, нэгэдэлэй асуудалнуудые шиидхохын тула бухы хүсэеэ элсүүлхэ зэргэтэй.

Гусиноозерско ГРЭС-эй хоёрдохи эзлжээнэй, Улаан-Удэ хотын 2-дохи ТЭЦ-эй барилгада хабаатай асуудалнууд хурсаар табигдана. Барилгашадай, хабсаргагшадай болон ашаглагшадай коллективүүдые бүридүүлхэ, тэдэниие гэр байраар хангаха гээшэ тон шухала асуудал болоно.

Гусиноозерск хотодо жэлдээ 50 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха аргатай үргэлжэ ханатай байрын гэрнүүдэй заводые дары түргоор ашаглалгада оруулха гээшэ энэ асуудалые шиидхэлгын үндэһэн шухала зорилго мүн. Гэбэшье энэ завод хангалтагүй удаанаар баригдана. Энэ хэрэгые һайжаруулхын тула «Братск-ГЭСстрой», «Бурятэнерго» мүртэй хэмжээнүүдые абанагүй.

Республикын Госагропром индустриально-гэр байра барилгые хүгжөөхэ талаар шухала зорилгонуудые шиидхэхэ эзргэтэй. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ «Бурятскагропромстройн» Улаан-Удын гол предприятида жэлдээ гэр барилгые 500-да хүргэхэ ёһотой. Энэ жэлдэ Суулгада 250 арболитна байшан бариха үйлэдбэри бии болгохо юм.

Олохон предприятинууд ажахынгаа хүсөөр байрын гэрнүүдые бариха арга боломжонуудтай. Гэбэшье тэдэнээ муугаар хэрэглэнэ. «Электромашина» завод, прибор бүтээлгын нэгэдэл, Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэнүүд, автомобилистнүүд тэдэнэй тоодо ороно. Түмэр замшад бухы арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэнэгүй, энэ талаар шэлэй завод ажал хэрэгээ һуларуулна.

Гэхэ зуура манайда һайн жэшээнүүд яаала олон. Хүтэлбэрилэгшэд эдэбхи үүсхэл гаргажа, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой ба ажаһуудалай объектнүүдые эдэбхитэйгээр барина, хүнүүдэй ажаһуудалые һайжаруулха тухай анхаралаа ехээр хандуулна. Эзэдын вольфрам-молибденэй, нарин сэмбын комбинадууд, «Мир», Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхозууд, Яруунын, «Комсомольский», Удын, Бодоной, Дээдэ-Тайлсын, Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозууд тэдэнэй тоодо ороно. Бэрхэшээл түбэгүүдэй ушараашье һаань, социальна асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ болохо байһые тэдэнэй жэшээ тодо хурсаар элирхэйлэн харуулна.

Хүн зондо гэр байра барилга үргэдхэхэ гээшэ гэр байрын асуудал шиидхэлгэдэ шухала удха шанартай юм. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дунда эзргээр жэлдээ 20—22 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай иимэ байрын гэрнүүд баригдаа һэн. Энэнь РСФСР-тэхи дундуур үрэ дүнгүүдһээ хоёр дахин, Сибириинхиһээ 1,5 дахин бага байна. Байшан гэрнүүдые барихын тула гүрэнэй олгодог урьһаламжануудые абаха хүнгэлэлтэнүүд тухай хүн зон үшөөл муугаар мэдэнэ. Энэ хадаа иимэ хангалтагүй хэрэгүүдэй үшар шалтагаануудай нэгэниинь болоно.

Республикын арадай депутадуудай районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, сельсоведүүд үмсын гэр байра барилга схэдхэхэ талаар эмхидхэлэй худэлмэриие үргэдхэхэ эзргэтэй.

Соёлой-ажаһуудалай объектнүүдые: һургуулинуудые, хүүгэдэй саадуудые, больницануудые, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые бариха талаар республика ехэ гээгдэлдэ оронхой. Эдэ бүгэдые түргэдхэхын тула заводой детальнуудые хабсаралые түргэдхэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье Главбурятстрой, «Бурятагропромстрой» эдэ асуудалнуудые хангалтагүй муугаар шиидхэнэ, шэнэ серийн детальнуудые үйлэдбэрилнэгүй. Тэдэнэр һургуулинуудые, хүүгэдэй саадуудые, магазинуудые, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые гаргаша багатайгаар, һураггүй түргэнөөр бариха ёһотой.

Хабсаргагдамал түмэр-бетон зүйлнүүдые богони болзор соо һайн шанартайгаар үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэгые хангахын тула нүхэд Ходаковский, Лыкшитов, Тарасюк, Антонов, Шагдаров ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй.

Город болон район бүхэндэ, поселково болон сельскэ Совет бүхэнэй газар дээрэ байрын гэрнүүдые, социально-ажаһуудалай объектнүүдые бариха түсэбүүдые дүүргэхэ гээшэ партийна болон совет органуудай эгээл шухала зорилго мүн. Энэ хадаа худэлмэри шэнэдхэн хубилгалгын гол эрхэ нүхэсэл болоно. Партиин горкомууд болон райкомууд, нютагай Советүүд, коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна ба профсоюзай организацинууд энэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхаралаа хандуулха, социальна зорилгонуудые шиидхэхын, хүнүүдэй ажаһуудалые улам һайжаруулхын түлөө арад зоной үмэнэ харюусалгаяа һайнаар ойлгохо ёһотой.

Барилга хүтэлбэрилгые, ажахы эрхилэгые нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн шухала тогтоолнуудые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1986 ондо абаа һэн. Үйлэдбэриин хүсэнүүд болон объектнүүдые хараалагдаһан болзор соо ашаглалгада оруулха талаар барилгада хабаадагшадай экономическа аша туһа байгуулха, барилга-хабсаралгын эмхинүүдые ажахын тоосоондо болон ооһэдоо ооһэдтөө мүнгэ һомололгодо оруулха, худэлмэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө барилгашадай ажалша коллективүүдэй эрхэнүүдые үргэдхэхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ эрилтэнүүд эдэ тогтоолнууд соо табигдана.

Эдэ тогтоолнууд капитальна барилгын бухы һалбаринуудта олон шэнэ юумэ оруулаа. Тиигэбшье энэ худэлмэриие саашадань бури үргэнөөр, гүнзэгыгөөр ябуулха хэрэгтэй.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда проектнүүдэй, сметэнүүдэй шанарта эрилтэ улам дээшэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Проектнэ эмхинүүд объектнүүдэй технико-экономическа хэмжээ дээшэлүүлгые, ажалай гаргаша доошолуулгые, материальна нөөсэнүүдые гаргашалга бага болголгые, барилгын шанар һайжаруулгые хангаха ёһотой.

Энээнһээ уламжалан, «Бурятгражданпроект» (Содномов), «Бурятагропромпроект» (Будаев), «Забайкалпромстрой-НИИпроект» (Эпов) институтуудай болон бусад эмхи зургааануудай худэлмэри эрид һайжаруулха хэрэгтэй болоно. Проект найруулан табиха талаар бии байгаа түрүү дүй дүршэл нөбтэрүүлхэ, барилгын шанар һайжаруулха, республикын хото, посёлогуудта, районуудай түбүүдэ, һуурин тосхонуудта барилга хэлгые һайжаруулха худэлмэриин хэмжээе республикын Госстрой (Иринчинов) дээшэлүүлхэ ёһотой. Капитальна барилгын түсэб табилга эрид һайжаруулже, барилга бүхэниие нормативна болзорой ёһоор ябуулха хэрэгтэй. Республикын Госплан (Убеев) гол шухала объектнүүдые нарин-наар шэлэжэ капитальна һомололго хэхэ ёһотой. Хэмһээ үлүү саг соо бодхоогдожо байһан объектнүүдые бидэнэр саг дары барижа дүүргэхэ болонобди. Партийна, совет органууд энээниие үсэд нэтэрүүгэр бэелүүлэлсэхэ ёһотой. Түсэб найруулан табилгын үедэ гэр байрын болон социально-соёлой, ажаһуудалай объектнүүдэй барилгын хубиин үргалта хангагдахе эзргэтэй. Энээниие республикын Госплан нарин-наар шалгажа байха болоно. Шэнжэлгын ёһоор арбан нэгэдэхи табан жэлдэ энэ хубинь 24,8 процент болоһон байна. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ 27,3 процентдэ хүргэгдэхэор хараалагданхай. Харин байгша ондо 28,3 процент болохо юм. Энэмнай тон бага, гэр байрын, социально-ажаһуудалай барилгын хубиие 1986 ондо 32—33 процентдэ, 1990 ондо 38—40 процентдэ хүргэхэ зорилго табигдана.

Түсэб табилгада дайралдадаг дутуу дунданууддаа болгожо, барилга нэгэ жэгдээр хэгдэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда гол фондууудай 34 процент, гэр байрын 41 процент ашаглалгада оруулагдаһан байха юм. Гэр байра болон бусад объектнүүдые нэгэ жэгдээр ашаглалгада оруулгые Госплан, барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд байгша ондо хангаха ёһотой.

Республикын Госпланай, КПСС-эй Улаан-Удын горкомой, горгуйсэдкомой, нютагай партийна, совет органуудай шухала зорилго гэхэдэ, ниитэ нэгэн захил хэгшын гурим нөбтэрүүлгэ болоно. Байрын гэр, социально-соёлой объектнүүдые барилгын түсэб зохёон табилгада энэ гурим шиидхэхы удха шанартай.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда банкнуудай үүргэ дээшэлнэ. Тэдэнэр мүнөө хуушарһан заабаринуудаар халхабша хээд һуужа байнгүй барилгын эмхидхэл һайжаруулгада хабаадаха, ажахы эрхилэлгын экономическа онол аргануудые эдэбхитэйгээр нөбтэрүүлхэ ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гай һайшаһан «Мособлсельстрой-18» трестын худэлмэриин түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ үргэнөөр нөбтэрүүлхэ шухала зорилго табигдана. Энэ талаар Улаан-Удын гэр барилгын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, партком, постройком һайн жэшээ харуулна. Хамтын подряд, ажахын тоосоо үйлэдбэридэ нөбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдээ, гэр байра сроор ашаглалгада тушаагдаа. «Бурятводстрой» управлениин Хурамхаанай, Хориин ПМК-нуудай, «Нижнеангарсктранссстрой» трестын 581-дахи, 694-дахи, 708-дахи СМП-нүүдэй коллективүүд энэ түрүү гурим амжалтатайгаар нөбтэрүүлнэ. Гэбэшье «Бурятагропромстрой», «Бурятгражданстрой» нэгэдэлнүүдтэ, «Улаан-Удэтрансстрой» трестдэ, ТЭЦ-эй, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлениинүүдтэ энэ худэлмэри хангалтагүй муугаар ябуулагдана.

Партиин горкомууд, райкомууд барилгын эмхи бухэндэ хамтын подрядай гуриг богони болзор соо нөбтэрүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Тус подряд нөбтэрүүлгэ хадаа барилгада мүнөө бии байгаа бухы хүсэ шадалые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэлгын гол арга нүхэсэл болоно.

Барилгын эмхинүүдтэ гол фондууд үнгэрэгшэ табан жэлдэ 1,6 дахин, барилгын машинануудай тоо 1,4 дахин дээшэлээ. Тиигэбшье энэ ехэ хүсэ шадал муугаар хэрэглэгдэнэ. Подрядна эмхинүүдтэ гол худэлмэри онньһоорууулга 1980 оной хэмжээндэ байна. Мүнөө барилгын техникэ сүүдхэдээ 9—10 час соо ашаглагдана.

Барилгада материальна нөөсэнүүдые алмалга шухала болонхой. Хирпиисын олоор дуталдажа байбашье, худэлмэридоо эзэн бусаар хандаһанһаа боложо, жэлдээ 9—12 миллион хирпиисэ хиидэ һалана. Ганса Главбурятстрой үнгэрэгшэ жэлдэ 250 мянган хирпиисэ хэмһээ үлүү ехээр гаргашалһан байха юм. Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлени үнгэрэгшэ жэл соо нормоһоо гадуур 756 тонно цемент, 1300 кубометр бетон гаргашалаа. Бухыдөө 1986 ондо республика соо 10 мянган дүрбэлжэн метр шэл хэмһээ үлүү гаргашалагдаа. Эдэб шалтагаанһаа боложо, 2,5 мянган кубометр хабсаргагдамал түмэр-бетон голодоһондо ороо.

Мүнөө элдэб янзын эд болон материальнуудай схээр дуталдаже байхадань, тэдэниие гамтайгаар, нариндаа гаргашалха хэрэгтэй. Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, арадай хиналтын органууд энэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулха ёһотой.

Барилгын материалнуудай шанар һайжаруулга мүн лэ гол шухала асуудал болоно. Тэрэнэй мүнөодэрэй байдал сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй. Байгша оной апрель һарада республикын барилгын объектнүүдэй шанарые СССР-эй Госгражданстрой шалгаһан байна. Дүнгүүдынь хангалтагүй. Муу шанартайгаар бодхоогдожо байһан 23 объектын барилга зогсоогдоо.

Гэр доторой, илангаяа сантехническэ худэлмэриин муу шанартайгаар хэгдэһэн тухай «Востоксантехмонтаж» трестын хабсаралгын управлениин коллективтэ, хүтэлбэрилэгшэдтэнь Улаан-Удэ, Гусиноозёрск, Хяагта хотонуудай болон бусад тосхонуудай ажаһуургаа ехэ шүүмжэлэл хэдэг юм. Барилгын шанар муутай хэрэгсэлнүүдые гаргадаг «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 4-дэхи филиал, «Агропромстройматериалые» нэгэдэл мүн лэ шанга шүүмжэлэлдэ күртэнэ.

Барилга дээрэ муугаар худэлжэ, голодоһо гаргахада, материальна болон моральна талаар ехэ хойшолонгуудтай байдаг. Энээнһээ муу юун байхаб даа. Тиимэһээ иимэ байдалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар партийна, совет органууд, республикын Арадай хиналтын комитет, Госстрой зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Зорилгой эрид хараа шэглэл барималдаггүй, хүсэд дүүргэдэгүй барилгануудые тушаан абадаг албан зургааануудай багүрэнэй комиссинуудай харюусалга дээшэлүүлхэ шухала. Иимэ үзэгдэлнүүд усадхагдаха ёһотой.

Барилга дээрэ кадрнууд мүн лэ ехэ юумэ шиидхэдэг гээшэ ааб даа. Партиин ЦК-гай январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партиин обкомой, горкомуудай ба райкомуудай теһагууд, партийна организацинууд, коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд кадрнуудтай ябуулдаг худэлмэриеэ үргэдхэхэ, нарижуулха уялгатай.

Республикын барилгын һалбарида хэдэн арбаад мянган хүн худэлдэг. Олонхинь тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд юм. Энэ һалбарида 10 гаран мянган коммунистнууд, комсомолшууд тоологдоно. Худэлмэришэдэй ажал шадамараар эмхидхэжэ, зорилгонуудаа урагшатайгаар бэелүүлдэг эдэбхи үүсхэлтэй, ажалдаа зохёохы ёһоор хандадаг хүтэлбэрилэгшэд үсоон бэшэ. Тэдэнэй тоодо Улаан-Удын гэр барилгын комбинадай начальник Б. А. Жигимонтые, «Бурятагропромстрой» нэгэдэлэй барилгын материалнуудай комбинадай директор В. И. Балхановые, Зэдын МПМК-гай начальник Ю. И. Смирновые, Бэшүүрэй МПМК-гай ахамад инженер Ц. Ц. Дашиевые, барилгын «Бурятводстрой» управлениин Хориин ПМК-гай начальник Г. М. Корнаковые, «Нижнеангарсктранссстрой» трестын 694-дахи СМП-гэй начальник А. П. Мельниковые болон бусадые нэрлэмээр. Бүтээсэ схэтэйгээр худэлдэг, хүн зондоо хүндэтэй бэрхэ бригадирнууд, мастернууд, прорабууд, участогуудай начальникнууд мүн лэ олон.

Гэбэшье иимээр бүлтадаа худэлнэ гэхын аргагүй. Эдэбхи үүсхэлгүй, юумэ бэеһээ саашань түлхидэг, харюусалгагүй мэргэжэлтэд инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй, ПМК-нуудай ба СМУ-нуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дунда ушардаг байна. Барилгада ушардаг олонхи дутуу дундануудай гол шалтагаан энэл болоно хаш.

Инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдтэй, илангаяа залуу мэргэжэлтэдтэй ябуулдаг худэлмэриеэ үндэһөөрнь һайжаруулха зорилго табигдана. Тэдэнэй ургалтада, хүгжэлтэдэ анхаралаа саг үргэлжэ хандуулха эзргэтэй.

Зүүн Сибириин технологическа институтта мэргэжэлтэдые, үйлэдбэриие эмхидхэлшэдые һурган бэлдэхэ хэрэг саашадань һайжаруулха эзргэтэй. Нүхэр Тыхеевэй толгойлдог дулаасуулгын ба вентиляциин кафедрада һайшаамаар дүй дүршэл бии. Тэрэнэй хүтэлбэри доро студентнэр һуралсалай түрүүшын жэлһээ эхилжэ, теоретическэ эрдэм мэдэсэ абахынгаа хажуугаар ерээдүйнгөө мэргэжэлээр үйлэдбэри дээрэ дүршэл шадабаритай болоно. Зарим проектнүүдые студентнэрэй ооһэдынь хүсоор хүүлээд, кафедра үйлэдбэри дээрэ тэдэнээ бэелүүлнэ. Доодо курсын студентнэр худэлмэришэдөөр, бригадирнуудаар, ахалагша курсынхид — мастернуудаар, прорабуудаар худэлдэг байна. Энээнэй дүнгынь гэхэдэ, тус кафедрада һурагшад үйлэдбэри дээрэ ооһэдынгөө ажалай газар гансата олодог гэжэ тэмдэглэмээр. Тэд энэ дүй дүршэл институтта дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Ректорат (Фролов), партком (Морозов) залуу мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ талаар институтдаа бусад кафедрануудта эрилтэсэ дээшэлүүлхэ эзргэтэй.

Техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэшэдые барилганууд дээрэ һуурижуулан ажаллуулха асуудал ехэ шухала болоод байна. Һүүлэй 5 жэлэй туршада училищиин һүүлээр 4 мянга гаран хүбүүд, басагад барилгануудта эльгээгдээ. Мүнөө харахада, тэдэнэй хахадһаа тээ олонхинь эльгээгдэһэн газарнуудтаа худэлнэ. Худэлмэриинь эрхэ байдал, худэлмэришэдэй ажаһуудал һайжаруулха, социальна һалбари хүрдадхан хүргөөхэ талаар эрид хэмжээнүүдые абаагүй һаа, барилга дээрэ кадрнуудые тогтонижоруулха, барилгашанай мэргэжэлэй нэрэ хүндэ үргэхэ асуудалнууд бэлэхэнээр шиидхэгдэхэгүй. «Востоксибсантехмонтажай», «Дальстальконструкциин» барилгын подразделенинүүдэй худэлмэришэд, илангаяа худөөгэй барилгашад гэр байрануудаар муугаар хангагданхай.

Барилгашадые эдеэ хоолоор хангаха хэрэг эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Энэ хэрэгтэ БАМ-да, Улаан-Удын гэр барилгын комбинадта яаала анхарал хандуулагдана. Халуун эдеэ хоол термоконтейнер соо баривилгын газарнуудта асаргагүрим һайн байна. «Бурятводстройн» Хориин ПМК-да болон бусад эмхинүүдэ эдеэ хоолоор хангалгын асуудал шиидхэгдэнхэй. Гэбэшье олохон барилгануудта ажахын ба профсоюзай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар хэмжээнүүдые абанагүй.

Барилгашадые, тэдэнэй гэр бүлэнүүдые худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэгтэй болгожо, медицинскэ хангалга һайжаруулха талаар республикын Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет барилгын эмхинүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургааануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй суг горитой хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно.

Барилгашад болон хабсаргагшадые гэр байраар хангалгын асуудалнууд хурсаар табигдана. Нёдондо жэлдэ «Нижнеангарсктрансстрой» трест ороёдоол гурба мянган дүрбэлжэн метр ашаглалгада тушаагаа, харин гэр байра абаха эзлжээндэ 2700 хүн байна. 2-дохи ТЭЦ-эй барилгын управлениде 550 бүлэ квартираннуудые хүлеэнхэй. Минмонтажспецстройн эмхинүүд гэр байрын талаар муу байдалтай. Главбурятстройдо 2600 гаран хүн эзлжээндэ байдаг. Бусадшье эмхинүүдтэ байдалынь энээнһээ дээрэ бэшэ. Хүүгэдэй эмхи зургааанууд, пионерэй лагерьнууд тон ехээр дутуулдана.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бэрхэшээлнүүд бии. Гэбэшье барилгын хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй энэ талаар оролдолго гаргаа һаа, иимэ асуудалнууд багашье байжа магад һэн.

Манай һанахада, энэ асуудалые яагаад табилтайб гэхэдэ, 1985 он хүрэтэр үнинэй кадрова барилгашан, хабсаргагша бүхэнэй бүлые амяараа байраар хангаха, мүн хүүгэдэй саадууд болон пионерэй лагерьнуудаар тэдэниие түгэс хангаха хэрэгтэй. Кадрнууд тушаа анхарал оролдолго техническэ мэргэжэлэй училищинуудһаа эхитэй юм. Республикын Министрнүүдэй Совет, Техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай управлени, Главбурятстрой, «Бурятагропромстрой», барилгын бусад эмхинүүд, училищинуудта һуралсалай болон ажаһуудалай талаар эрхэ байдалыень һайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай.

Барилга саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд, барилгануудтахи партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай худэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ абадал хадаа партиин горкомууд болон райкомуудай зүгһөө саг үргэлжын анхарал хандуулха эрилтэ табина. Тэдэнэй олонхинь барилгын партийна эхин организацинуудай ажабайдалда гүнзэгыгөөр анхардаг болонхой, коллективүүд соогоо түрүү үүргэ дүүргэдэг болохо хэрэгтэнь тэдээндэ туһалдаг, тодорхой зорилгонуудые шиидхэхэдээ, тэдээндэ түгшэглэдэг, эдэбхи үүсхэлыень хүгжөөдэг, ажал хэрэгэй түлөө харюусалгаень дээшэлүүлдэг юм.

КПСС-эй Октябрьска, Хориин, Зэдын райкомууд барилгын эрхэ байдалда эдэбхитэй нүлөө үзүүлхые оролдоно. Тэдэ гол шухала асуудалнуудые хаража шиидхэдэг, гүйсэдхэн дүүргэлтын хойноһоо хиналта болон шалгалта шангадханхай, аппарадай эмхидхэлэй худэлмэри барилгашадай партийна эхин организацинуудта, коллективүүдтэ ябуулдаг болоо. Гэхэ зуура Бэшүүрэй, Хяагтын, Түнхэнэй районуудта, бусадшье зарим газарта иимэ юумэн хэгдэдэгүй, байһаар. Райкомой бюро, Пленумүүдтэ, Советүүдэй сессинүүдтэ барилгын талаар зүб шиидхэбэринүүд абта

КПСС-эй Буряадай обкомой VI пленум

ЭЛИДХЭЛ ТУШААН ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

...зал. Эхиниинь ...дохи нюурнуудта).

...АЛОВ — арадай де... Улаан-Удын го... Советэй гүйсэдхэхэ ... түрүүлэгшэ:

...ономическа ...хурдадхаха талаар ...ХVII съездын ха... ...м бэлэдүүлгэ гол ...лгын үйлэдбэриин ...ааглагдахаа дулдыдаха бай...ын нү...

...эдэхи нэгэдэхи түсэбтэ та...йдал ...ы капитальна һомо... Лыкшит... ...ны хэмжээн 33 про... ...энэ бар... дэсэлүүлэгдэжэ, ...ahaруу...нуудые һэльбэн ...эр орол... ...онһон техникээр ...ны талаар 25 мил... ...ргэй хөдөлмэри хэг... ...ны хөдөлмэри шэнэ объ... ...ааглагдаа оруулаг... ...ажина болон прибор ...ын ажахын бусад ...дые хүргөөхэ та... ...ны хүсэнүүд бай... ...ны байгаа.

...ны табан жэлэй ...элдэ город соо ка... ...һомологонуудай ...17 процентээр ургаа... ...ына хүргэлтэдэ то... ...н дүнгүүд туйлагдаа. ...дахи түсэбтэ табан ...н мянган дурбэлжэн ...ийтай байрын гэр... ...гдаа. Городой хүн ...циально-соёлой ба ...ны объектүүдээр: ...ны байгаруулагдаа. ...эр гэр байра барил... ...процентээр, социа... ...ны ба ажахынуудай ...ны капитальна һо... ...дай хэмжээн 16 ...дэсэлүүлэгдэ... ...ны нэгэдэхи квар... ...ны байра бариха та... ...ны хөдөлмэри 23 ...эр ургаа. Энэнь ...жилэй нэгэдэхи квар... ...дэсэлэ байна. Со... ...ны ба ажахуудаа... ...ны хэгдэдэг хү... ...ны хэмжээн зарим тэ...

...ны XXVII съездын, ЦК... ...ны (1987 он) Пле... ...ны бодоолоор, эрил... ...барилгашадай хү... ...ны ажажа үзэхэдөө, ...ны барилга эмхинүүдэй ...ны үшөөл хангалтагүй ...ны хэлэхэ хэрэгтэй. ...ны социально-эко... ...ны хөдөлэлтын эрилтэ... ...ны хүсанагүй. Зарим ...ны эмхинүүд объект... ...ны ааглалгада оруулха ...ны хүргэбэгүй.

...ны нэгэдэхи квартал... ...ны эмхинүүдэй ороо... ...ны хубинь подрядна ...ны түсэб дүүргэ... «Жилгражданстрой» ...ны «Бурятскагропром» ...ны бүроводстройн» за... ...ны разделенинүүд түсэб... ...ны нүүдээ саг үргэл... ...ны хөгүй.

...ны ТЭЦ-эй барилга хэ... ...ны управленниин хү... ...ны эрхэ сэдьхэл хана... ...ны эрэнэй объектнүүдые ...ны ашаглалгада оруу... ...ны дулаагаар хан... ...ны жаруулха, тэрэнийе ...ны талаарнь хүргөөхэ ...ны юм.

...ны, проектно-сме... ...ны кументаци табилгын ...ны дэтэ тэрэ саша... ...ны жо хэлэбэ.

...ЖУЛИНСКИХ, КПСС-...ны Байкальскын гор... ...ны эдэхи секретарь:

...ны Амарай түмэр замай ...ны муноө жэлэй ху... ...ны ханалтагүй гэжэ нү... ...ны Н. Беляковой элидхэл ...ны зүб заагдаа. Үнэ... ...ны барилга-хабсарал... ...ны имэринүүдэй түсэбэй ...ны бөшье, ажалай бү... ...ны гаа эзргэ дэсэлэбэ... ...ны ааа табигдаһан зо... ...ны дүүргэхэ эршэ үшөөл ...ны

...ны эрэй объектнүүдтэ ...ны н һайн бэлэдхэл, дээ... ...ны хөдөлмэришэд хэрэг... ...ны ааглалтайнь гэхэдэ, ба... ...ны зарим коллекти... ...ны ваэнэй эрилтэдэ таа... ...ны дэлэмэрээ үшөөл ху... ...ны шадааагүй. Гурбан жэ... ...ны аада 400 километр тү... ...ны ашаглалгада тушаа... ...ны ааа түмэр замшадай ...ны саг үргэлжын һуури... ...ны бхинүүлхэ ёһотойбди. ...ны ааса соо хадын орёо ...ны далда Хойто-Муяын ...ны 60 километр утатай ...ны бариг...дахаар хараа...

...ны горкомой бюро ба... ...ны хүтэлбэрилэгшэдтэй ...ны зорилгонуудые бэ... ...ны хэмжээнүүдые ха... ...ны үмэр замай Северо... ...ны —Уоян участота ...ны он түхэригэй бари... ...ны алгын хөдөлмэриннүүд ...ны ааа, мүнөө жэлэй эхин... ...ны дсоол 11 миллониинь ...ны даа. Энэмнай хадаа ...ны арскранстрой» тре... ...ны лбрилэгшэдэй олон ...ны нүүдэйнгээ хоорон... ...ны харилсаа тогтоохын ...ны ходоогүй байһые гэр... ...ны Худөлмэри хэхэ ба ...ны тхэрэлгэнүүдээр хан... ...ны ааар хамтын график ...ны ктор табигдаагүй бай...

...ны подразделени... ...ны хамтын подрядта ...ны ааа хадаа гол шухала ...ны нүүдэймнай нэгэн бо... ...ны жилэй эхиннээ 38 под... ...ны ниинь 15-ниинь түрүү ...ны аада оруулагдаа юм. ...ны ааа дунгуудынь үшөөл ...ны т. Юуб гэхэдэ, хан... ...ны эмхинүүд, тэрэ тоодо ...ны УПТК, оньһожоруул... ...ны авлени хамтын под... ...ны оруулагдаагүй, тиимэ... ...ны ын харюусалгаяа гүй... ...ны дэрэгүй гээшэ. Барил... ...ны материалнуудай шанар ...ны Улаан-Удэһөө абтаһан ...ны

...ны эл. Эхиниинь ...дохи нюурнуудта).

...АЛОВ — арадай де... Улаан-Удын го... Советэй гүйсэдхэхэ ... түрүүлэгшэ:

...ономическа ...хурдадхаха талаар ...ХVII съездын ха... ...м бэлэдүүлгэ гол ...лгын үйлэдбэриин ...ааглагдахаа дулдыдаха бай...ын нү...

...эдэхи нэгэдэхи түсэбтэ та...йдал ...ы капитальна һомо... Лыкшит... ...ны хэмжээн 33 про... ...энэ бар... дэсэлүүлэгдэжэ, ...ahaруу...нуудые һэльбэн ...эр орол... ...онһон техникээр ...ны талаар 25 мил... ...ргэй хөдөлмэри хэг... ...ны хөдөлмэри шэнэ объ... ...ааглагдаа оруулаг... ...ажина болон прибор ...ын ажахын бусад ...дые хүргөөхэ та... ...ны хүсэнүүд бай... ...ны байгаа.

...ны табан жэлэй ...элдэ город соо ка... ...һомологонуудай ...17 процентээр ургаа... ...ына хүргэлтэдэ то... ...н дүнгүүд туйлагдаа. ...дахи түсэбтэ табан ...н мянган дурбэлжэн ...ийтай байрын гэр... ...гдаа. Городой хүн ...циально-соёлой ба ...ны объектүүдээр: ...ны байгаруулагдаа. ...эр гэр байра барил... ...процентээр, социа... ...ны ба ажахынуудай ...ны капитальна һо... ...дай хэмжээн 16 ...дэсэлүүлэгдэ... ...ны нэгэдэхи квар... ...ны байра бариха та... ...ны хөдөлмэри 23 ...эр ургаа. Энэнь ...жилэй нэгэдэхи квар... ...дэсэлэ байна. Со... ...ны ба ажахуудаа... ...ны хэгдэдэг хү... ...ны хэмжээн зарим тэ...

...ны XXVII съездын, ЦК... ...ны (1987 он) Пле... ...ны бодоолоор, эрил... ...барилгашадай хү... ...ны ажажа үзэхэдөө, ...ны барилга эмхинүүдэй ...ны үшөөл хангалтагүй ...ны хэлэхэ хэрэгтэй. ...ны социально-эко... ...ны хөдөлэлтын эрилтэ... ...ны хүсанагүй. Зарим ...ны эмхинүүд объект... ...ны ааглалгада оруулха ...ны хүргэбэгүй.

...ны нэгэдэхи квартал... ...ны эмхинүүдэй ороо... ...ны хубинь подрядна ...ны түсэб дүүргэ... «Жилгражданстрой» ...ны «Бурятскагропром» ...ны бүроводстройн» за... ...ны разделенинүүд түсэб... ...ны нүүдээ саг үргэл... ...ны хөгүй.

...ны ТЭЦ-эй барилга хэ... ...ны управленниин хү... ...ны эрхэ сэдьхэл хана... ...ны эрэнэй объектнүүдые ...ны ашаглалгада оруу... ...ны дулаагаар хан... ...ны жаруулха, тэрэнийе ...ны талаарнь хүргөөхэ ...ны юм.

...ны, проектно-сме... ...ны кументаци табилгын ...ны дэтэ тэрэ саша... ...ны жо хэлэбэ.

...ЖУЛИНСКИХ, КПСС-...ны Байкальскын гор... ...ны эдэхи секретарь:

...ны Амарай түмэр замай ...ны муноө жэлэй ху... ...ны ханалтагүй гэжэ нү... ...ны Н. Беляковой элидхэл ...ны зүб заагдаа. Үнэ... ...ны барилга-хабсарал... ...ны имэринүүдэй түсэбэй ...ны бөшье, ажалай бү... ...ны гаа эзргэ дэсэлэбэ... ...ны аа табигдаһан зо... ...ны дүүргэхэ эршэ үшөөл ...ны

...ны эрэй объектнүүдтэ ...ны н һайн бэлэдхэл, дээ... ...ны хөдөлмэришэд хэрэг... ...ны ааглалтайнь гэхэдэ, ба... ...ны зарим коллекти... ...ны ваэнэй эрилтэдэ таа... ...ны дэлэмэрээ үшөөл ху... ...ны шадааагүй. Гурбан жэ... ...ны аада 400 километр тү... ...ны ашаглалгада тушаа... ...ны аа түмэр замшадай ...ны саг үргэлжын һуури... ...ны бхинүүлхэ ёһотойбди. ...ны ааса соо хадын орёо ...ны далда Хойто-Муяын ...ны 60 километр утатай ...ны бариг...дахаар хараа...

...ны горкомой бюро ба... ...ны хүтэлбэрилэгшэдтэй ...ны зорилгонуудые бэ... ...ны хэмжээнүүдые ха... ...ны үмэр замай Северо... ...ны —Уоян участота ...ны он түхэригэй бари... ...ны алгын хөдөлмэриннүүд ...ны ааа, мүнөө жэлэй эхин... ...ны дсоол 11 миллониинь ...ны даа. Энэмнай хадаа ...ны арскранстрой» тре... ...ны лбрилэгшэдэй олон ...ны нүүдэйнгээ хоорон... ...ны харилсаа тогтоохын ...ны ходоогүй байһые гэр... ...ны Худөлмэри хэхэ ба ...ны тхэрэлгэнүүдээр хан... ...ны аар хамтын график ...ны ктор табигдаагүй бай...

...ны подразделени... ...ны хамтын подрядта ...ны ааа хадаа гол шухала ...ны нүүдэймнай нэгэн бо... ...ны жилэй эхиннээ 38 под... ...ны ниинь 15-ниинь түрүү ...ны аада оруулагдаа юм. ...ны ааа дунгуудынь үшөөл ...ны т. Юуб гэхэдэ, хан... ...ны эмхинүүд, тэрэ тоодо ...ны УПТК, оньһожоруул... ...ны авлени хамтын под... ...ны оруулагдаагүй, тиимэ... ...ны ын харюусалгаяа гүй... ...ны дэрэгүй гээшэ. Барил... ...ны материалнуудай шанар ...ны Улаан-Удэһөө абтаһан ...ны

римдаа бутаран һалашадаг. Заримдаа асарагдаһан иимэ хирпиисын 40 процент хүрэтэр голодоһон байдаг. Тоэд Таксимо һуурин шадар һайн шанертай шабарай хэбтэшэ бии гэжэ мэдээжэ. Хэрбээ хирпиисын завод эндэ баряа һаа, Хойто-Байгалай, Баунтын, Баргажанай, Хурамхаанай районнуудые хирпиисээр хангаха тушаа асуудал шиидхэгдэхэ һэн.

БАМ-да хөдөлжэ шадаха, бухэ, бата коллективүүд тогтонижоо. Эдэниие тараажархингүй, барилгын түрүүшын жэлнүүдэй һайн ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн, бүри бэхижүүлхэ ёһотойбди гэжэ гүйсэд мэдэрнэбди.

В. Ц. САНДАНОВ, «Улан-Удэтранстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын комплексно бригадын бригадир:

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи ойн баярта жэлэй түрүүшын дурбэн һара үнгэрбэ. Манай поездын коллектив Совет засагай 70 жэлэй ойе угтуулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Мүнөө бригадымнай коллектив абаһан уялгануудаа сүм бэлэдүүлхын тула үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахые ороолдоно.

Поездын коллектив байгша ониие һайнаар эхилээ гэхын аргагүй. Генподрядай талаар түрүүшын кварталай түсэб 85 процент, өөһэдын хүсөөр барилга хэхэ даабари 82 процент дүүргээ. Түсэб дүүргэгүй байһанай, гол шалтагаан гэхэдэ, поездын коллектив үбэлые һайн бэлэдхэлгүйгөөр ургаа ха юм. Миний бригадын гэшүүдэй ажалладаг гэр доторой хөдөлмэри хэдэг участотга илангаяа хүндэ хүшэр байдал тохёолдоо. Поездын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хөдөлмэри муугаар эмхидхэнһээ иимэ юмэн үзэгдөө бшуу. Мүн үбэлэй үедэ участогаймнай ажаллаха объектүүд бэлэдхэгдээгүй байгаа. Мүнөө поездын хөдөлмэри һайжаруулагдажа байна. Генподрядай талаар, мүн өөһэдын хүсөөр барилга хэхэ апрель һарын түсэб бэлэдүүлэгдээ. Барилгашад апрель һарада түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха зорилготой. Баригдажа байгаа объектнүүдые материально-техническэ талаар хангалгада үзэгдэдэг дутуу дунданууд биднэрэй һанаае зобооно. Түмэр замшадта барижа байһан 170 квартиратай гэр байрын барилгада бригадымнай хөдөлжэ байна. Эндэ гэр доторой хөдөлмэри хоёр һарын саанай барилгые хурдан түргэнөөр хүргөөхэ гол арга нүхэсэл болоно. Хамтын подрядай гурим үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ энээниие бодотоор гэршэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ганса гэр барилгын комбинат энэ түрүү гуримаар хөдөлдэг һаа, мүнөөдэр 4 мянган шахуу хүн ажаллана. Энэ гуримаар ажалладаг коллективүүдтэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлнэ, тусхай зорилготой түсэбүүд, даабаринууд саг соогоо бэелүүлэгдэнэ. Барилгын бухы подразделениинүүдэй үйлэдбэридэ хамтын подряд нэбтэрүүлгэ гурбадахи кварталда дүүргэгдэхэ.

Үйлэдбэриин бааза хүргөөлгэдэ, өөһэдтөө гэр байра барилгада байгша табан жэлдэ 90,0 миллион түхэриг һомологдонхой. Мүнөө багахан блогуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг заводой барилга дүүргэгдэжэ байна. Ерэхэ жэлдэ энэ заводой ашаглалгада тушаагдахада, хирпиисэ хэрэглэлгэ 50 процентээр бага болохо юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай коллективүүдэ урданайхида орходоо өөһэдтөө гэр байра олоор барижа эхилээ. Тиигэбэшье барилгашадые гэр байраар хангаха асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй. Тиимэһээ 2000 он болотор 500 мянган дурбэлжэн метр гэр байра барихаа хэрэгтэй. Иимэ ехэ зорилгые сүм бэлүүлхын тула ехэ мүнгэн зөөри хэрэгтэй болохо. Энэ мүнгые өөһэдөө хөдөлжэ олохо ёһотойбди.

Мүнөө Главк гүрэнэй түсэб саг үргэлжэ дүүргэнэгүй. Һомологдоһон мүнгэн зөөри жэл бүри ашаглагданагүй. Барилгашадай хангалтагүй хөдөлмэриин гол шалтагаан юун бэ? 1981—1986 онуудта хэгдэһэн барилга-хабсаралгын хөдөлмэриин хэмжээн 2 дахин, ажалай бүтээсэ 1,5 дахин дээшэгээ. Тиигэбэшье түсэбүүд дүүргэгдэнэгүй. Ажахын механизмые һайнаар хөдөлгэхын тула түсэбүүд барилгын эмхинүүдэй үйлэдбэрилгын хүсэ шадалтай, нөөсэнүүдтэй тааралдуулагдаһан байха ёһотой. Мүнөө дээрээ энэмнай тааралдуулан зохёогдоогүй байнаар. Экономическа шанга хуулинуудай ёһоор түсэбөө дүүргэдэггүй предприяти яла түлэхэ баатай болоно. Энэ яла түлэхэ мүнгэн коллективэй материальна үрмашуулгын фондһоо абтана. Иимэ ушарта барилгашад ямар юумэндэ найдаха юм. Бухы юумэнтэй тааралдуулангүй түсэб зохёон табиһанһаа болоно, олонхи объектнүүд бодхоогдоногүй.

В. Д. БАДМАЦЫРЕНОВ, Хяагтын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ:

— Капитальна барилгын асуудалнуудые районнимная гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Имэгтал энэ асуудалһаа районой социально-экономическа хүргөлтые хурдадхаха олонхи зорилгонууд дулдыдана. Хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда өөһэдынгөө эмхидхэлэй хөдөлмэри һайжаруулха талаар зохихо комплексно хэмжээ ябуулгануудые богони болзорто шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ ойлгонобди. Эдэ бухы асуудалнууд партийна, совет органуудай, ажалша коллективүүдэй болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хамтын хүсөөр байра дээрээ шиидхэгдэхэ, мүн бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Тиигэжэ мал ажалай материально-техническэ баазые шангадхахын тула барилгын материалнуудай Харанхын участотга элдэб хэрэгсэлнүүд, малай байрануудые капитальнаар зөһабарилхын тула түмэр-бетон бахананууд, хадааһан үйлэдбэрилэгдэжэ эхилээ. Хяагтын хирпиисын хуушан заводой бааза дээрэ хүн зондо худалдагдахаар улаан хирпиисэ үйлэдбэрилдэг кооператив бии болгогдохо.

Хиналтын үүргэнүүдээ шангадхахатай зэргэ, ажахынуудта түһаламжа үзүүлэлгэ хадаа социальна һалбариин түлөө Советүүдэй үүргэ болоно. Энэ талаар дүй дүршэл бии. Жэшээлхэдэ, Ехэ-Нуга һуринда һургуулиин, 89 квартиратай байрын гэрэй барилганууд нёдондо арадай барилга гэжэ соносхогдоо һэн. Барилгашадта депутадууд, хөдөн арбаад хүнүүд туһалаа. Тиигэжэ һургуули, байрын гэр ашаглалгада нёдондондоо тушаагдаа бэлэй. Гансашье городто бэшэ, мүн хөдөө нютагуудта социально-соёлой олон объектнүүд ажалшадай өөһэдынһөө хүсөөр капитальнаар зөһабарилгадаха юм.

Ниитэ нэгэн захилшын албаниие район соогоо бии болгохо саг ерээ. Мүнгэ зөөри нэгэдхэхэ, кадрнүүдта мүнгэ түлэхэ талаар республикын Госплан, финансова органуудай туһаламжа хэрэгтэй. Үшөө зарим асуудалнууд республикын дээдэ органуудай хабааадалгагүйгөөр шиидхэхын аргагүй байна.

Социально-соёлой объектнүүдые хүргөөхэ ба бариха талаар КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бэелүүлгын асуудалнуудаар бидэ ехэ шүүмжэлэлдэ оронобди. Капитальна барилгын түсэбүүд бидэндэ үгтэхэдөө, жолдоо хөөргүрба дахин хубилагдаа бэлэй. Тобшолходо зарим барилганууде республикын Агропром, удаань Госплан түсэбһөө, гаргажа зогсооно. Тиигээд ли республикын газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ ехэ шүүмжэлэлтэй статьянууд тоологдоно. Түсэбтэ ямар нэгэ барилга оруулаа хадаа тэрэнэз материальна талаар хангалгаа зөрөөгүй байгаа. Нёдондо һэльбэн шэнэдхэлгэ хэгдэ. Хоёрдохёор, Каменскын түмэр бетон зуйлнүүдэй завод хүдөө ажахыда хабсаргагдамал хэрэгсэлнүүдһээ бүридэһэн үйлэдбэриин байшангуудые бүтээхэ. Жэжэ түмэр бетон зуйлнүүдэй цехүүд бусад объектнүүдтэ хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилхэ.

Тиин нэгэдэл арбан гурбадахи табан жэлэй эхиндэ 60—65 миллион түхэригэй подрядна барилгада хэрэгтэй хабсаргагдамал түмэр бетон гаргадаг болохо. 1987 ондо 98 мянган кубометр түмэр бетон зуйлнүүдые гаргаха түсэбтэйбди.

Барилга хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтаа. Худоогэй барилгын хоёр эмхиин нэгэдхэгдэхэдэ, хүтэлбэрилгын аппарат 30 процентээр хороогдоо, 4 райондо ажахынуд хоорондын нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннонууд томодхогдоо, 4 иимэ шэнэ МПМК байгуулагдаа.

Абтаһан эдэ хэмжээнүүдһээ промышленностиин хөдөлмэри һайжаржа, 1986 ондо бухы дүнгүүд туйлагдаһан байна. Унжагайруулагдаһан олон объектнүүд ашаглалгада тушаагдаа. 1987 ондо генподрядаар хэгдэхэ хөдөлмэри 1986 оной хидо орходоо 11,4, өөһэдын хүсөөр — 27,4 процентээр ургаха зэргэтэй. 3120 һуурин ай һургуули, нёдондоной хиһоо 1,5 дахин үлүү гэр байра ашаглалгада үгэхэ ёһотойбди.

Үнгэрһэн 4 һарын туршада генподрядаар түсэб 101,9, өөһэдын хүсөөр түсэб 100,4 процент дүүргэгдээ. Голхоролтойнь гэхэдэ, социально-ажахуудалай объектнүүдээр түсэб оройдоол 95,7 процент дүүргэгдээ, иланганяа хүүгэдэй саадуудые, һургуулинуудые барилгын талаар гээгдэлдэ оронхойбди.

В. М. ЦЫПЛОВ, Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управленниин начальник:

Гусиноозерскын ГРЭС-эй табадахи энергоблогой хоёрдохи эзлжээниие баригшадай ажал хөдөлмэри элидхэл соо зүбөөр шүүмжэлэгдээ. Үнэн дээрээ арбан хоёрдохи табан жэлдэ, мүн 2000 он хүрэтэр барилга-хабсаралгын хөдөлмэриие эрид үргэдхэжэ, материально-техническэ үндэһэ һуури һайжаруулха гэшэ гол шухала болонхой. 1985 ондо 10 миллион түхэриг ашаглагдаа. Тиихэдэ 1987 ондо 30 миллион түхэриг ашаглагдаха юм.

Байгша оной үнгэрһэн дурбэн һарада түсэбэй ёһоор 9,2 миллион түхэриг ашаглагдаха байбал, 9 миллион түхэриг ашаглагдаа. Мүнөө хэнэн ажалайнгаа дүнгүүдые эзргэсүүлэн харахадамнай, байгша оной түрүүшын хахадта түсэбнай сум дүүргэгдэжэ, бухыдоо 12 миллион түхэриг ашаглагдаха байна.

Мүнөө ашаглалгада тушаагдаха энергоблогой комплексын барилгада үшөө 15,6 миллион түхэриг ашаглагдахаар үлэнхэй.

Мүнөө үедэ хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгын хөрдохи эзлжээнэй барилга дүүрэнтэжэ байнхай. Харин гурбадахинь комплексно туршалгада үгтоо. Байгша ондо гостиница барижа ашаглахабди. Тиихэдэ поликлиникэ 1988 ондо баригдажа тушаагдаха юм. Студентнүүдэй барилгын отрядай ерэхэдэ, теплицэ барижа захалаабди.

Мүнөө манда бэрхэшээлнүүд захагүй олон. Ажалай журам бэхижүүлхэ талаар үшөө тодорхой алхам хэгдээгүй байнаар. Үйлэдбэридэ шэнэ түрүү онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэгүй, хөдөлмэриин шанар һайжаруулагданагүй. Энэ талаар ехэ хөдөлмэри хээшье һаа, һайшаалтай дүн туйлажа биреагүй байгаабди. Манай барилгада иитын эмхинүүдэй хөдөлмэри эдэбхижүүлээ һаа, гол арга нөөсэ болохо ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ болонобди.

Э. М. СОДНОМОВ — «Бурят гражданпроект» институдай директор:

— 2000 он хүрэтэр айл бүлэ бүхэниие квартираар гү, али гэрээр хангаха тухай үргэн ехэ программада проектировщигуудта ехэ үүргэ даалгагдана. Энэ программа бэелүүлгэдэ ехэ мүнгэн зөөри һомологдохо гэжэ элидхэл соо хэлэгдээ. Тиимэһээ манай институдай хэдэг проектно-шэнжэлгын хөдөлмэрийн хэмжээн горитойгоор ургаха байна. Түсэбэй ба захилнуудай бүри дээшэлжэ байһан сагта тэрэниие бэелүүлхэ хүнүүд биднэдэ ехээр дуталдана.

Гэр байрын болон социально-соёлой, ажахуудалай объектнүүд город, һуурин бүхэнэй түхэл шарайе тодорхойлдог гээшэ ааб даа. Тиимэһээ энэ хэрэгэй зарим асуудалнуудта анхаралаа хандуулхам.

Барилгын «дурбэлжэн метрые» яажашье һаа ашаглалгада оруулха гэһэн заншал манай республикада бии болонхой. Тиимэһээ бии байгаа байрын гэрнүүдэй фондын ба социальна һалбариин объектнүүдэй хоорондо ехэл таарамжагүй байдал тогтонхой. Улаан-Удэ хото энэ талаар ёһото жэшээ болоно. Иимэ байдалые усадхахын тулада горгүйсэдком болон посёлково, районно Соведүүд бухы хүсэ шадалаа зангидажа, мүнгэн зөөриеэ энэ хэрэгтэ зорюулха ёһотой. Улаан-Удын горгүйсэдкомой 1984 оной мартын 28-най тогтоолой ёһоор хөдөлдаа наймаанай, социально-соёлой, ажахуудалай объектнүүд өминдаа оршоһон нитын хөдөлдаа наймаанай түүдүүдэ оршохо эргэтэй. Байрын олон гэрнүүдэй оршоһон кварталнуудые болбосон түхэлтэй болголгодо, ногоорууулгада, архитектурна талаар шэмэглэлгэдэ анхарал ехээр хандуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, ногоорууулгын хөдөлмэридэ ехэ мүнгэн гаргашалагдажа, горитой хэмжээнэй ажал хэгдэнэ. Энэ ехэ ажалай миин һаладагынь хараатай байна.

Республикадамнай байрын гэрнүүдэй барилгын хэмжээнэй дээшэлхэ бүри манай институдай бэелүүлдэг проектно-бэдэрэлгын хөдөлмэринүүдэй хэмжээн мүн ли дээшэлхэ байна. Институдай эзэлдэг газарые хөдөлмэрилэгшэдэймнай тоос үргэдхөөгүй һаа, бидэндэ үгтэхэ түсэбүүд ба захилнууд саг соогоо бэелүүлэгдэхэгүйнь мэдээжэ. Тиимэһээ гол шухала хоёр асуудал: кадрнуудай ба үйлэдбэриин талмайн асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой. Энэ ушараар партийн обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведэ туһаламжа үзүүлхыень гуйнаб.

А. В. ЮХЛИН, Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой директор:

1987—1990 онуудта манай заводой коллективэй урда ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонууд табигданхай. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор, бидэ шэнэ түхэлэй продукци бүтээн гаргадаг болохомнай. Тусхайлбал, заводоймнай хүтэлбэрилэгшэд пластмасс зуйлоор олон шэнэ түхэлэй детальнуудые бүтээжэ гаргаха байна. Байгша ондо бидэ судна заһабарилха тамардаг завод бүтээхэмнай.

Энэ табан жэлдэ манай завод барилга-хабсаралгын хөдөлмэриин талаар Главбурятстройдо нэгэшье түхэригэй подрядна хөдөлмэри түсэбтэ оруулагдаагүй. Тиимэһээл бидэ барилгын диилэнхи хөдөлмэри өөһэдынгөө хүсөөр бүтээхэ болонобди. Манда капитальна барилгын таһаг бии юм. Тоэд энэ таһагтамнай барилгада хэрэгтэй техникэ, материал, түсгаар мэргэжэһэн хүнүүд үгы. Гэбэшье манай предприяти бии байгаа арга боломжоёо элсүүлжэ, 6 миллион шахуу түхэригэй комплекс шэнээр барина.

Үйлэдбэриин барилганууде өөрынгөө хүсөөр хэжэ байһан манай завод социально-соёлой, ажахуудалай объектнүүдые бариха аргагүйдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай заводой капитальна барилгын таһаг 3240 дурбэлжэн метр талмайтай блок барижа ашаглалгада тушаагаа.

1988 оной эхилжэ байрын гэрнүүдые бариха хэрэгтэмнай манай заводто туһа хүргэхыень партийн обкомые, республикын Министрнүүдэй Соведые гуйнабди.

Л. Е. ЛЕМИНОВ, «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй генеральна директор:

— Элидхэл соо манай ажахые тон зүөөр шүүмжэлэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Республикынгаа арадай ажахые хирпиисэ болон избёосхоор, барилгын шэнэ материалнуудаар гүйсэд хангажа шадахагүй байнабди. Нэгэ миллион хирпиисэ нэмэжэ гаргалга 70—80 квартира бариха арга олгохо бшуу.

Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта һалбариин хангалтагүй хөдөлмэриин гол шалтагаан юун бэ? Түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй хуушараа, эдэ бүгэдэнһөө үлемжалан, үйлэдбэриин технологи бууй һүргэдөө.

Хөдөлмэришэдэй салин хүлһэн хангалтагүй бага байна. Директорнүүдэй ходо ходо һэлгэлгэ муу нүлөө үзүүлнэ. Һүүлэй 26 жэлэй туршада гансал Улаан-Удын хирпиисын заводто 18, силикатна заводто 16 жэл соо 10, Татауровска заводто 26 жэл соо 16 директор һэлгээ. Саашадаа иимээр хөдөлжэ болохогүй гэжэ ойлгоһон дээрэһээ хубилган шэнэдхэлгэ бэелүүлжэ эхилбэбди. 1985 оной эхиндэ нэгэдэлэй бухы заводуудай хөдөлмэриие шэнжэлжэ үзэхэ комисси байгуулагдаа һэн. Энээнэй ашаар дутуу дунданууде усадхаха программа зохёогдоо. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада үйлэдбэриие һэргээлгэдэ, нарижуулан һайжаруулгада 2 миллионһоо дээшэ түхэриг гаргашалагдаа, 90 технологическа шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо.

Хирпиисэ гаргалгые ехэдхэхэ тухай хэлэхэдээ, тус тустаа 60 миллион хирпиисэ гаргаха хүсэтэй хоёр шэнэ завод бариха тухай дурдангүй байжа болохогүй. Эдэмнай Гусиноозерскын, Загорскын 2-дохи заводуудаа болоно.

Договороор хараалагдаһан продукци үйлэдбэрилжэ гаргаха гээшэ али бухы коллективэй хөдөлмэриин гол үрэ дүн мүн. Эгээл тиимэһээ энээндэ саашадаа гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди. Үйлэдбэриин хэмжээе үргэдхэһөө гадна, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно. Энэ программые бэелүүлхын тула манай коллективүүд бухы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм.

Тэрэшэлэн Тимлюйн цементно заводой директор **Л. Кныжов**, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директор **М. И. Семенов** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, барилгын асуудалнуудаар бии байһан дутуу дунданууд дээрэ тогтоһон байна.

Партийн обкомой пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ҺУНГАЛТА ҺУНГУУЛИИН ЗАРИМ ОКРУГУУДТА ҮНГЭРГЭХЭ ТАЛААР ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДАЙ БҮРИДХЭЛ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» Буряадай АССР-эй Хуулиин 23-дахи, 24-дахи, 26-дахи, 57-дохи статьянуудай үндэһоор **шигэжэ тогтоообо:**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай һунгалта һунгуулиин зарим округуудта үнгэргэхэ талаар нинтын эмхинүүд болон ажалша коллективүүдэй дэбжүүлһэн удаадахи түлөөлэгшэдые һунгуулиин окружной комиссинуудай бүридэлдэ оруулан баталха гэбэл:

БАГДАРИНАЙ ҺУНГУУЛИИН 74-дэхи ОКРУГ

Комиссиин түрүүлэгшэ

Мельченко Виктор Иванович, ахалагша геолог—үйлэдбэриин геологическа «Буряатгеология» нэгэдэлэй Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедициин коллективһээ.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо

Спиридонова Екатерина Александровна, наймаалагша—Баунтын районой эд хэрэглэгшэдэй обществын коллективһээ.

Комиссиин секретарь

Попова Алимпиада Александровна, КПСС-эй райкомой таһагые даагша—Баунтын районой партийна организациһаа.

Комиссиин гэшүүд:

Баракина Евгения Андриановна, багша—Багдаринай дунда һургуулиин коллективһээ.

Замбалов Даши Дабаевич, врач—Баунтын районой санитарно-эпидемиологическа станциин коллективһээ.

Ильцов Сергей Николаевич, проходчик—Забайкалиин комплексно геолого-бэдэрэлгын экспедициин Ципиканска геолого-бэдэрэлгын партиин Маловска участогай коллективһээ.

Карепова Нина Петровна, кадрнуудай таһагай начальник—Ципиканай уурхайн управленниин коллективһээ.

Козмич Александр Тодорович, модо хүрөөдэлгын цехэй бригадир — «Бурятгражданстрой» нэгэдэлэй Баунтын заһабарилга-барилгын участогай коллективһээ.

Корогодин Анатолий Вениаминович, мастер—Баунтын районой агропромышленна нэгэдэлэй материально-техническэ хангалгын предприятиин коллективһээ.

Махова Александра Викторовна, почтын хэлхээ холбооной оператор—Баунтын районой хэлхээ холбооной узелэй коллективһээ.

Чунавлев Владимир Владимирович, ВЛКСМ-эй райкомой инструктор—ВЛКСМ-эй Баунтын районой организациһаа.

ОЁОРОЙ ҺУНГУУЛИИН 85-дахи ОКРУГ

Комиссиин түрүүлэгшэ

**Тарбаев

АМАРАЛТЫН БАЙШАН УРИНА

Улаан-Үдэ хотоһоо оройдоол 8 модоной зайда «Верхняя Березовка» гэжэ амаралтын байшан оршодог. Республикын түб хотодо ажаһуугшадай иишэ ерэжэ амархаяа һанабал, тон дүтэ, таатай бшуу. Урдань энэ байшан «Учитель» гэжэ нэрлэгдэдэг, ехэнхидээ республикын гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд эндэ амардаг байһан юм. Харин мүнөө «Верхняя Березовка» амаралтын байшангай хүдэлмэрилэгшэд Алас-Дурна зүгһөө, РСФСР-эй область, хизаарнуудһаа амархаяа ерэгшэдые уггажа, ергаламжа үзүүлхэеэ мүнөө үедэ бэлдэнхэй. Юуб гэхэдэ, амаралтын энэ байшан республикын профсоюзуудай соведэй мэдэлдэ дамжуулагданхай юм.

Олон улад зоной амаралтын газарые болбосон түхэлтэй болгохо, материально-техническэ үндэһэ һууриинь бэхижүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Эндэ амаралтын хоёр корпус баригданхай юм. 1—2 хүнэй байха номернууд түхеэрэгдэнхэй. Амарагшадай элүүр энхые шалгаха, заримандань туһаламжа үзүүлхэ арга боломжонууд мүн лэ хараалагданхай. Эмшэлэлгын-физкультурна, шүдэнэй кабинедүүд бии. Шүдэнэй кабинедтэ, хэмэл шүдэ гэхэ гү, али протезүүдые захижа хүүлэхэдэ болоно. 2-дохи корпусой һэльбэн шэнэлэгдэһэн хойно физио-эмшэлэлгын, психотерапиин кабинедүүд нээгдэхэ, массажистнууд хүдэлмэрилжэ эхилхэ. 1-дэхи корпус һэльбэн шэнэлхэ түсэб мүн баһа табигданхай юм.

Мүнөө иигээд лэ зунай халуун хаһа эхилхэнь. Городһоо холо ошонгүй байгаалиин оршондо амарха дуратайшуул олон байгаа ёһотой. Тиимэһээ бидэ зунай амаралтын эллжээтэ хаһада яһалал бэлэн байнабди. Спортивна болон хатарай талмайнууд, хүнүүдэй сэнгэжэ ябаха зүргэнүүд заһабарилагдаа, сэбэрлэгдээ, амаралгын газарые ногоо-руулха талаар ажал ябуулагдаа. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд амарагшадта үүдэнүүдээ сэлижэ, элдэб номуудые дурадахаһаа гадна, олон ондоо һонирхолтой ниитын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг заншалтай. Уран зохёолшодтой, поэдүүдтэй, дайнай болон ажалай ветерануудтай уулзалганууд эмхидхэгдэхэ. Амарагшадай бэшэһэн баярай олон тоото тэмдэгүүд библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй һайн ажалые гэршэлнэ.

Клубта кино табигдана, сэнхир экран хараха дуратайшуулай анхаралда амаралтын корпусуудай холлнууд соо телевизор табяатай.

Улаан-Үдын аяншалгын ба экскурсиин бюро городой музейнүүдээр, предприятинуудаар экскурсинуудые үнгэргэдэг, зундаа амарагшад Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр теплоходоор сэнгэдэг байха юм.

Амаржа байһан хүн зон һаламжа үзүүлдэг, зүбшөөл заабари үгэдэг һайн һайхан һанаатай мэргэжэлтэн юм.

— Участогай хэнэй хүндөөр үбшэлһые мэдэн сасуугаа, тэдэнэртэ тэрэ дороо ошохые эрмэлээдэг гээшэб,— гэжэ нүхэр Золотарева хөөрэнэ.

Людмила Владиславовна хорёод жэлэй урда тээ Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргэһэнэй һүүлээр городой нэгэдэхи поликлиникэдэ медицинскэ сестрагаар зургаан жэлэй туршада хүдэлһэн юм. Удаань 7-дохи поликлиникэдэ ерэжэ хүдэлһөөр арбан дүрбэн жэл боложо ябана.

Коммунис ажалай ударник, ажалайнгаа захиргаанай, профкомой зүгһөө хэдэн удаа шан бэлэгүүдтэ хүртэһэн, коллективэйнгээ Хүндэлэлэй самбарта бэшүүлэгдэһэн байна. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг Л. В. Золотарева поликлиникын профкомдо удаан саг соо хүдэлөө юм. Мүнөө медицинын сестрануудай советэй түрүүлэгшын даабари дүүргэжэ ябана.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр Л. В. Золотарева нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Людмила Владиславовна участогайнгаа ажалшадай дунда һэргылэмжын, ойлгууламжын хүдэлмэри таһалгаргүй ябуулжа байдагаараа коллектив соогоо хүндэтэй болоһоор үнинэй.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. В. Золотарева.
Авторай фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНКУРС

Һаяхан Улаан-Үдэ хотодо республикын уран зохёолой үхибүүдэй «Революционно алхамаа жэгдээр татая» гэһэн һайндэр үнгэргэгдэбэ. Тус һайндэр Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Үглөөнэй 11 часта П. Постышевэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй байшанда уран зохёолой һайндэр баяр ёнололой оршон байдалда нээгдээ һэн.

Түрүүлэн табигдаһан түсэбэй ёноор эндэ экскурсоводуудай, уран гоёор уншагшадай конкурснууд үнгэргэгдэбэ.

Пионернүүдэй городой байшан соо үнгэргэгдэһэн уран гоёор уншагшадай конкурсдо хабаадаһан үхибүүн бүхэнэй уншахые жюрин гэшүүд тон анхаралтайгаар шагнажа, сэгнэлтэнүүдые табиһан байха юм. Энэ жюрин бүридэлдэ багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай хүдэлмэрилэгшэ Э. Н. Степанова, шүлэг уншагшадай бүхэроссин конкурсын лауреат, буряадай филармониин артист Г. Мельников,ород драмын театрай режиссер В. Кондратьев гэгшэд оролсоһон байха юм. Бэлигтэй олон үхибүүд энэ конкурсдо хабаадалсаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье тэдэнэр сооһоо тон бэрхэнүүдыень онсолон гаргаха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Сэлэнгын районһоо ерэһэн 9-дэхи классай һураг ша Оля Аюрова А. Жамбалоной «Минии Забайкали» гэһэн шүлэг тон ойлгосотойгоор, онсо бодолтойгоор, сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаһанайгаа түлөө, мүн һайн, тааруу материал шэлэн абаһанайнгаа түлөө эгээл үндэр «5» сэгнэлтэдэ хүртөө.

Мүн Баргажанай районой эдир түлөөлэгшэ, 5-дахи классай һурагша Баир Гармаев Н. Дамдиновай «Баргажанай харгы» гэжэ шүлэг огсом хонгёогоор уншажа, жюрин гэшүүдтэ һайшаагдаһан байна.

Прибайкалиин районһоо ерэһэн 4-дэхи классай һурагша Коля Дружинин Н. Рыбалкын «Намда хэлыш» гэһэн шүлэг уран һайханаар гүйсэдхэхэһөө гадна өөрынгөө зохёоһон «Эхэ орон» гэжэ шүлэг зохидоор уншажа, шагнагшадые урмашуулаа.

Хяагтын районһоо конкурсдо хабаадахаяа ерэһэн Туяана Моглоева тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Тэрэ Ч-Р. Намжиловай «Эхын зүрхэн» гэжэ поэмэһээ хэһэг уншажа, сугларагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ шадаа.

Энэ ехэ һонирхолтой, үхибүүдтэ туһатай конкурс болоо гэжэ жюрин гэшүүд тоолоно. Юуб гэхэдэ, үхибүүд зоной урда гаража, зүрхэлиг болоһоо гадна, уран зохёолоор улам һонирхохо зэргэтэй болоно бшуу.

Б. ЖАМСАРАНОВА.

ХҮНДЭТЭЙ ХҮН, БЭРХЭ МЕДСЕСТРА

Улаан-Үдэ хотын «50 лет Октября» проспектээр ербын бодоһон мантан томо гэрнүүдтэ сүүмхэ үргэлһэн эхэнэрэй үдэр бүри орожо ябахые харадаг гээшэбди. Энэмнай почтальон гү, али хэн бэ? — гээд абаһаар гайхахат. Энэмнай Железнодорожно районой 7-дохи поликлиникын медицинскэ сестра Л. В. Золотарева болоно. Людмила Владиславовна үбшэн зондо гэр гэртэнь орожо, медицинскэ туһаламжа үзүүлжэ ябадаг юм. Тэрэ хүндөөр үбшэлһэн хэн нэгэндэ тарилга хэхэ гү, али шуһанай гүйсэ хэмжэжэ үзэхэ ба бусад туһаламжа үзүүлдэг, зүбшөөл заабари үгэдэг һайн һайхан һанаатай мэргэжэлтэн юм.

— Участогай хэнэй хүндөөр үбшэлһые мэдэн сасуугаа, тэдэнэртэ тэрэ дороо ошохые эрмэлээдэг гээшэб,— гэжэ нүхэр Золотарева хөөрэнэ.

Людмила Владиславовна хорёод жэлэй урда тээ Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргэһэнэй һүүлээр городой нэгэдэхи поклиникэдэ медицинскэ сестрагаар зургаан жэлэй туршада хүдэлһэн юм. Удаань 7-дохи поликлиникэдэ ерэжэ хүдэлһөөр арбан дүрбэн жэл боложо ябана.

Коммунис ажалай ударник, ажалайнгаа захиргаанай, профкомой зүгһөө хэдэн удаа шан бэлэгүүдтэ хүртэһэн, коллективэйнгээ Хүндэлэлэй самбарта бэшүүлэгдэһэн байна. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг Л. В. Золотарева поликлиникын профкомдо удаан саг соо хүдэлөө юм. Мүнөө медицинын сестрануудай советэй түрүүлэгшын даабари дүүргэжэ ябана.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр Л. В. Золотарева нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Людмила Владиславовна участогайнгаа ажалшадай дунда һэргылэмжын, ойлгууламжын хүдэлмэри таһалгаргүй ябуулжа байдагаараа коллектив соогоо хүндэтэй болоһоор үнинэй.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. В. Золотарева.
Авторай фото.

ТҮЛӨӨҺЭГҮЙ ПУТЁВКООР

Мухар-Шэбэрэй райондо «Одон» совхозой түрүү һаалишад Вера Батуевна Чимитдоржиева, Пана Жаповна Дашиева, Мария Базаржаповна Базаржапова үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ һү еэхэр һааһанайнгаа түлөө СССР-эй ВДНХ ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдаһан байна.

— Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ һү еэхэр һааха талаар ажахы доторнай мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байха юм. Үнеэн бүриһөө нэгэ мянган килограмм һү һааха гэһэн уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгеер дүүргэжэ шадаабди. Иимэ амжалта туйлаһандамнай, совхозой дирекци, партком, профком үндэр шагнал барюулһан байна. Москва хото ошожо ерэзд, энэ шагналдань харюу болгон, улам һайнаар хүдэлхэ, зунай бэлшээриин үедэ хямда сэнтэй һү һаажа, гүрэндэ тушааха байһанаа мэдүүлнэбди. Бидэ мүнөө хабарай һүүлшын һарада үдэр бүхэндэ бүхыдөө 170—180 килограмм һү абаһабди, —гэжэ һаалишад хэлэзэ.

Эдэ түрүүшүүл һаалишанаар гуша гаран жэлэй туршада таһалгаргүй хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Пана Жапова 1955 онһоо хойшо энэ мэргэжэлээрээ ажаллана.

«Одон» совхозой малшад Москва хотодо 5 хоногой туршада байхадаа, оронойнгоо хүдөө ажахын хүгжэлтэтэй, түйлалтануудтайнь танилсаха, түрүү һаалишадай дүй дүршэлыень халан абаха юм.

Г. ДОРЖИЕВА.

МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Орлик тосхондо оршодог районой «Саяан» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай коллектив «Коммунизм» колхозой Шулуута-Үбэр гэжэ газарта оршодог зуһаланай фермын малшадта һаяхан айлшалба. Районой соёлой таһагые даагша В. А. Галсанова арадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгалтада бэлэдхэлэй хэр эзргэ ябажа байһан, мүн эзлжээтэ энэ һунгалта ямар оршон байдалда үнгэргэгдэхэб гэжэ хөөрэжэ үгөө. Районой дотоодынь хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэ О. С. Цыренова мүн лэ һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргөө. Автомагазинай наймаалагша Е. И. Гончарова һаяа зуһаландаа зөөгөөд байһан малшад, һаалишадта эгээн хэргэгтэй эд бараа асаржа ехэ баясуулба.

Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо, мүн районойнгоо байгуулагдаһан үдэртэ зорюулагдаһан концертынгээ программатай тус коллектив сугларагшадые танилсуулаа, Хүгжэмэй һургуулиин багшанар Г. Самаев, В. Базарова гэгшэдэй баяан, чанза хоёр дээрэ гүйсэдхэһэн хүгжэм, Ш. Сыренова, З. Дамшаева, Л. Манханов, Т. Пронтеева гэгшэдэй гүйсэдхэһэн дуунуудые харагшад һайшааба.

Аха. **О. БАЛДАНОВА.**

ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАЛГА

Ивалгын районой «Коммунизмын туяа» газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэдтэй «түхэреэн столой» дэргэдэ уулзалга болобо. КПСС-эй XXVII съездын, СССР-эй журналистнуудай VI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө газетынгээ удха хайшан гэжэ һайжаруулха тухайгаа зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор тэдэнэр сугларае.

Газетын редактор Б. Ц. Цырендылыков уулзалга нээжэ, Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойе тэмдэглэлгэдэ бэлэдхэлэй, хубилган шэнэдхэлгын, хурдадхалгын үедэ газетын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө бэшэгшэд эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр, шэнэ зорилго урдаа табин ажаллаха ёнотой гэжэ тэмдэглээ.

Газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэд-арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй таһагые даагша В. Д. Аюров, Оронгын дунда һургуулиин багша И. Г. Дардаева, «Пригородный» совхозой партбүрюгой секретарь М. К. Шомоев, «Заветы Ильича» совхозой профкомой түрүүлэгшэ Г. Э. Санжиев болон бусад үгэ хэлэжэ, олоной һонирходог асуудалнуудые эли тодоор, бодото дээрэнь газетынгээ хуудаһануудта харуулха тухай өөһэдынгөө һанамжануудаар хубаалдаа.

КПСС-эй райкомой секретарь И. М. Кравцов, хүдөө ажахын таһагые даагша А. Б. Ширеторов, пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо Н. Б. Ринчинова гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ.

Манай корр.

ХҮШӨӨ БОДХООГДОБО

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 42 жэлэй ойдо Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин Цагаата һууринда дайнһаа бусаагүй нютагай сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөө нээгдэбэ. Нютагай тэгэн дунда оршодог 8 жэлэй һургуулиин хажууда совет сэрэгшын дүрсэ хүшөө табигдажа, хүн зон олоосоо сугларае. Тэдэнэй дунда буурал толгойтой, үбсүүгээрээ дүүрэн орден, медальнуудые яларуулханхай дайнай ветерануд олон байгаа.

Хүшөө - нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёнололой митинг дээрэ колхозой партийна эхин организациин секретарь М. Ж. Будаев үгэ хэлэбэ. Эсэгэ ороноо ээрэхэг түримхэй фашис булимтарагшадһаа хамгаалхаяа энэ буряад нютагай 114 эрэлхэг хүбүүд баруун фронт мордоһон юм. Тэдэнэй 47 хүниинь дайнһаа бусаагүй. Олонхинь нютагаа бусажа, түрэл ажахыдаа хүдэлөө. Эндэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн бултадаа дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал, үхибүүдтэ зол жаргал хүсэжэ байһанаа мэдүүлэ.

Уданшьегүй хүшөөгэй сагаан хушалта бүд абтажа, митингдэ хабаадагшад баатарай үхэлөөр дайнда унаһан нютагайнгаа хубүүдэй дурасхаалые ёнолон, хүшөөгэй урда доро дохин дуугай зогсобо. Һургуулиин һурагшад, нютагай зон совет сэрэгшын хүшөөдэ баглаа сэсэгүүдые табяа.

ЭХЭ-ГЕРОЙ

Инзагата һууринда ажаһуудаг хонишод Зинаида Базаровна, Валерий Лубсанович Улзытуевтанай гэр бүлэдэ һаяхан 10-дахи үхибүүн түрэбэ. Тиигэжэ олон үхибүүнэй эхэ Зинаида Базаровна Эхэ-герой болобо гээшэ. Арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь И. С. Санжиев гүрэнэй энэ үндэр шан һаяхан Зинаида Базаровнада барюулба.

В. ЦЫБИКОВ.

ЭЭДЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ШЭНЭ МАГАЗИН

газин гансашье тус предприятиин хүнүүдые хангадаг бэшэ, мүн тосхондо ажаһуугшадта эдеэ хоол худалдана.

Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэн, комсомол басаган Зинаида Зайцева тус магазиниие даана. Магазинай наймаашад түрүүшын үдэрһөө эмхи гуримтайгаар хүдэлнэ, худалдан абагшадаа анхаралтайгаар, урин дулаанаар хангана.

Н. ТОРОМОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 24-һөө 31 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.15 —Баримтата фильм. 9.40 — Ритмическэ гимнастика. 10.25— «Спортлотогой» тираж. 10.40 —«Будильник». 11.10—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.10—«Үглөөнэй почто». 12.40—«Аяншалагшадай клуб». 13.40—«Хүгжэмтэ киоск». 14.10—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.10—«Элүүр энхэ байлга». 15.25—«Нүхэр дуун». 16.40—Баримтата фильм. 17.35 —«Абьяас» —тележурнал. 18.00 —Мультфильмнүүд. 18.25—Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор В. И. Барановтай Куйбышев хотын А. Н. Толстойн гэр-музейдэ уншагшад уулзаха. 19.05—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.50—«Хайшан гэжэ амарнабибди». 20.30—«Экран дээрэ — кинокомедиа». «Сердца четырех». 22.00—Время. 22.35—Спортивна гимнастикаар Европын чемпионат. 23.20—Эб найрамдалай түлөө велосипедээр урилдалга. 23.40 — «Танилсагты, залуу кинематографистнууд». Уран һайханай богони фильмүүд. 00.35— Шэнэ һонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30—Время. 9.15 — Футболой шэнжэлэл. 10.00 — «Под знаком Красного креста» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.55 — Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 16.50 — Шэнэ һонин. 17.00—Кино-шэнжэлэл. 18.00 — «Дума о Ковпаке» — уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. «Набат». 19.30—«Үдэрһөө үдэртэ». Партиин райком шэнэдхэн хубилгалгын эрхэ байдалда. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хурдадхалга». Продукциин шанарые тодорхойлхо нарин приборнуудай хомордолго тухай. 20.35—М. Горький. «Варвары». Фильм-зүжэг. 22.00 — Время. 22.35 — Фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 00.05 — Футболой шэнжэлэл. 00.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Түүхэ. 8-дахи класс. 10.05, 14.40 — Итальян хэлэн. 11.05 — Модон дээрэ һиилэлгэ. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 5-дахи класс. 12.05 — М. И. Глинка. Вальс-фантази. 13.10—«Сердца четырех» — уран һайханай фильм. 15.10 — Шэнэ һонин. 15.15 — Худөө ажахын эрдэмэй университет. 16.00 — Спортивна гимнастикаар Европын чемпионат. 21.00—«Амгалан нойрсогты багашуул» 21.15— Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—Время. 22.35—«Счастье так близко»—уран һайханай фильм. (Румыни).

ВТОРНИК, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.15 — М. Горький. «Варвары» — фильм-зүжэг. 12.05 — «Манай заводой клубта». 12.30 — «Дума о Ковпаке» — уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. «Набат». 14.00 —Шэнэ һонин (14.05 хүрэтэр). 17.00—Шэнэ һонин. 17.15 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 18.05 — «Ород хэлэн». 18.35 —Мультфильм. 18.45—«Түүхын һургаалнууд». 19.30 — «Үдэрһөө үдэртэ. Партиин райком шэнэдхэн хубилгалгын эрхэ байдалда». 19.45 — «Мүнөөдэр түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —Манай саад. 20.30—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 20.40 — РСФСР-эй гэгээрэлэй министр Г. П. Веселовой интервью. 20.50—С. Михалков. «Анонимка» — зүжэг. 22.00 — Время. 22.35 — «Самые, самые разные встречи композитора Родиона Щедрина» — фильм-концерт. 01.00—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Киножурнал. 9.35, 10.35 — Физикэ. 7-дохи класс. 10.05, 14.25 — Француз хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. 11.35, 12.35—Түүхэ. 6-дахи класс. 12.05—«Ород. хэлэн». 13.05—«Счастье так близко» — уран һайханай фильм. 14.55 — Шэнэ һонин. 15.00— В. А. Фаворскийн мастерскойдо. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 22.00—Время. 22.35 — «Неудобный человек» — уран һайханай фильм. 1-дахи сери. 23.40—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Торпедо».

СРЕДА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30—Время. 9.15 — «Государственная граница»—уран һайханай фильм. «За порогом Победы». 6-дахи фильм. 1-дахи сери. 10.25—«Амиды байгаали». 11.25—Шэнэ һонин. (11.30 хүрэтэр). 17.00 — Шэнэ һонин. 17.15—БАМ тухай баримтата фильм. 17.55 — «Дума о Ковпаке» — уран һайханай фильм. «Буран». 19.30 — «Үдэрһөө үдэртэ. Партиин райком шэнэдхэн хубилгалгын эрхэ байдалда». 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00—«Брошечка»—үхибүүдтэ фильм-концерт. 20.20 —Байгал. **Москва.** 20.50—«Государственная граница». 6-дахи фильм. «За порогом Победы». 1-дэхи сери. 22.35 — Залуушуулай редакци мэдээсэнэ... 23.20—Концерт. 00.15— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 6-дахи класс. 10.05, 14.10—Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. 11.35, 12.35—Хүгжэм. 7-дохи класс. 12.05—Шатарай һургуули. 13.05—«Неудобный человек» — уран һайханай фильм. 1-дахи сери. 14.40 —М. Шолохов. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 15.40—Шэнэ һонин. 15.45 — Түүхын хуудаһанууд. Дүү хүбүүниинь. (Д. И. Ульянов тухай). **Улаан-Үдэ.** 17.35—«Горн». 18.10—Театральна уулзалганууд (буряадаар). 19.10—«Байгалай үмэнэй газар дээрэ». **Москва.** 20.00 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». **Улаан-Үдэ.** 20.50—Соносхолнууд. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— Баримтата фильм. 21.30—«Хүгжэмтэ киоск». 22.00—Время. 22.35—«Неудобный человек» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.40—Баримтата фильм. 00.30—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Днепр».

ЧЕТВЕРГ, 28
ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00— Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30—Время. 9.15 — «Государственная граница». 6-дахи фильм. «За порогом Победы». 1-дэхи, 2-дохи сери. 14.30 — Баримтата фильм. 11.50—«Думы о Ковпаке». 2-дохи фильм. «Буран». 13.25 — Шэнэ һонин. (13.30 хүрэтэр). 17.00 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 17.15—Телефильм. 17.45 — «Соведүүдэй ажал хэрэгүүд». 18.20—«Байгал». **Москва.** 18.45— «...16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда. 19.30—«Үдэрһөө үдэртэ». 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Киноочерк. 20.15—«Теориин асуудалнууд». 20.50 — «Государственная граница» — 6-дахи фильм. «За порогом Победы». 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35—«Таанад энээниие хэжэ шадахат». 23.20 — «Хүгжэмтэ ринг», А. Макаревичэй болон «Машина времени» ансамблиин хабаадалгатай эстрадна дамжуулга. 00.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05, 14.00—Испан хэлэн. 10.55 — Баримтата фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Общестаоведени. 11.35, 12.30—Зоологи. 7-дахи класс. 12.00 — Эжын һургуули. 12.55 — «Неудобный человек»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.30—«Шажан ба политика». 15.15—Шэнэ һонин. 15.20 — «Һурагшадта «Физиологи болон ариг сэбэр тухай». Улаан-Үдэ. 15.50 — Телефильм. 16.25 — Хилын харуулшанай үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. **Москва.** 17.15 — Телефильм. 18.30 — Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.45—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00—«Аяндуунтай уулзалга» (буряадаар). 19.35—«Арадай хиналтын эрдан». 20.15—Концерт. 20.50 — Соносхолнууд. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Булландаа бэ? хүн бүхэндэ». 21.50 — Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Ларец Марии Медичи» — уран һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 29.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.15 — «Государственная граница». 6-дахи фильм. «За порогом Победы». 2-дохи сери. 10.20 — Залуушуулай редакци мэдээсэнэ... 11.05—Шэнэ һонин. (11.10 хүрэтэр). 17.00 — Шэнэ һонин. 17.10 — «Голубой шлем» — үхибүүдтэ фильм. (ГДР). 18.20 — «Концертино» гэһэн камерна ансамбль наадаха. 18.35 — Москвагай түрүүшын антиквар - букинистическэ аукцион. **Улаан-Үдэ.** 19.05 — «Байгал». **Москва.** 19.30—«Үдэрһөө үдэртэ». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — Баримтата фильм. 20.35—Владимир хотын 16-дахи һургуулиин ахалагша классайхидтай Д. Б. Кобалевскиин уулзаһан тухай дурсалга. 22.00—Время. 22.35 — «На следующий день» —уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. (США). 00.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильмүүд. 9.35—Уран зурагай искусство. 10.35, 14.15 —Англи хэлэн. 11.05 — П. И. Чайковский. «Времена года». 11.35, 12.35 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05—«Манай саад». 13.05— С. Михалков. «Анонимка» — зүжэг. 14.45 — Шэнэ һонин. 14.50 — Шинии ленинскэ библиотекэ. 15.30—Ю. Фучик тухай хөөрөөн. **Улаан-Үдэ.** 16.20 — «Номой далай руу аяншалга». 16.50 — Амарай областной драмын театрай гастролиие угтуулан. 17.50 — «Талын галнууд» — тележурнал. (буряадаар). 18.25 — «Эрхэтэн хүнэй институт» гэһэн дамжуулга. 13.30—«Үдэрһөө үдэртэ». 13.45—«Мүнөөдэрһөө — түби дэлхэй дээрэ». 14.00 — «Подвиг разведчика» — уран һайханай фильм. 15.40 — Мультфильм. 16.00 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 17.30 — Тележурнал. 18.00 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаасхоорондын фестиваль. «Шэдитэ аялганууд». (Монгол). 18.40 — 9-дэхи студи. 19.40 — «Джамайка» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.35 —«Владимир Высоцкий».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баяан дээрэ наадаха. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 —«Үглөөнэй почто». 10.30 — Эжын һургуули. 11.00 — «Ларец Марии Медичи»—уран һайханай фильм. 12.30 — Туркмениин телевиденин программа. 13.50 — «Элүүр энхэ байлга». 14.35 — «Тео Адам урина». 15.30 — Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 16.10 — «Бидэ — интернационалистнуудбди». 17.10—«Бүрдамшуу». Буряадай драмын академическэ театрай зүжэг. **Москва.** 19.20—СССР-эй телевиденин хүгжэмтэ программа. 19.50 — Баримтата фильм. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Баримтата фильм. 22.00 — Время. 22.35 — «Северная повесть» — уран һайханай фильм. 23.50—Велосипедээр урилдана.

СУББОТО, 30.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.25 — Багашуулда дамжуулга. 9.55 — Арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна II фестиваль. 10.25 — Россин уран зураашад хөөрэнэ. РСФСР-эй уран зураашадай VI съезд. 11.00 — Концерт. 11.30 — «Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 12.00 — Олон шэнэ янзын хубсаһанай конкурс. 12.30 — «Хүнэй институт» гэһэн дамжуулга. 13.30—«Үдэрһөө үдэртэ». 13.45—«Мүнөөдэрһөө — түби дэлхэй дээрэ». 14.00 — «Подвиг разведчика» — уран һайханай фильм. 15.40 — Мультфильм. 16.00 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 17.30 — Тележурнал. 18.00 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаасхоорондын фестиваль. «Шэдитэ аялганууд». (Монгол). 18.40 — 9-дэхи студи. 19.40 — «Джамайка» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.35 —«Владимир Высоцкий».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баяан дээрэ наадаха. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 —«Үглөөнэй почто». 10.30 — Эжын һургуули. 11.00 — «Ларец Марии Медичи»—уран һайханай фильм. 12.30 — Туркмениин телевиденин программа. 13.50 — «Элүүр энхэ байлга». 14.35 — «Тео Адам урина». 15.30 — Баримтата фильм. 16.45—Арменин